

TOM LANOYE
NOR SHAKESPEARE

DE STÖRM



Tutti
Fratelli

DE STÖRREM

NOR SHAKESPEARE

‘Wij omhelzen alles, maar wat we in de armen sluiten is slechts lucht.’

Michel de Montaigne
in ‘Over de kannibalen’, *Essays*

TOM
LANOYE

voor

REINHILDE DECLEIR
TUTTI FRATELLI
JAN SOBRIE

Antwerpen/Kaapstad 2020–2022

NOOT VAN DE AUTEUR

DE STÖRM is in de loop van 2021 geschreven in Antwerpen en Kaapstad, op vraag van Reinhilde 'Reina' Declair en in opdracht van Tutti Fratelli, haar gezelschap en levenswerk. Het is een vrije bewerking van *The Tempest* van William Shakespeare, een van haar theaterhelden, naast Molière, Dario Fo en Bertolt Brecht.

Het was de bedoeling dat ze zelf een dubbelrol zou vertolken. Zowel de magiër Prospero als Sycorax, de moeder van het monster Kalibaan. Haar ziekte en dood op 6 april 2022 hebben dat verhinderd. Dat trieste feit maakt van deze bewerking des te meer een hommage aan haar. Als actrice, als docente en als bezielster van een van de mooiste en ontroerendste gezelschappen die ooit het licht zagen in Antwerpen en heel de Nederlanden.

Ze wordt heerlijk gemist.

Net als het origineel van Shakespeare is *DE STÖRM* geschreven in overwegend vijfvoetige jamben en voor de rest in ritmisch proza. Dat was een keuze die Declair zelf nog mee heeft gemaakt. Hetzelfde geldt voor de taal. Die is ten diepste beïnvloed door het Antwerps. Men vergisse zich niet. Antwerps is geen dialect maar een wereldtaal waarvan veel geleerden en kenners, onder wie Reinhilde zelf, altijd beweerd hebben dat ze reeds gesproken werd in het Aards Paradijs. Vóór en ongetwijfeld vooral tijdens de zondeval.

Beweren dat ik die cultuurtaal geheel meester ben durf ik niet. Ik heb me er wel door laten beïnvloeden, met een hopelijk speelse maaktaal tot gevolg. Ze blinkt niet uit door consequentie, zowel wat Antwerpse woordenschat als dito syntaxis betreft. Mijn enige verdediging is dat 'sinjoren' — zo noemen geboren Antwerpenaren zichzelf graag — ook zelden uitblinken in consequentie, en lang niet alleen in hun taalgebruik.

Voor de finale versie riep ik wel nog de raad in van Guillaume Van der Stighelen. Hij is wel degelijk een native speaker en bovendien bezieler van de Grungblavers, een all male zangersensemble voor wie hij al menige evergreen heeft omgezet in de taal van Rubens en Panamarenko. De meeste van Guillaume's tips en suggesties heb ik overgenomen, met veel dank en evenveel plezier. Zijn private spelling van het Antwerps ('Aantwaarps') nam ik maar mondjesmaat over. In de hoop dat zodoende ook Groningers en inwoners van Venlo *DE STÖRM* op zijn minst kunnen ontcijferen en dat ze de betekenis van bepaalde woorden dan beter uit de context kunnen distilleren. ('Poezewoefke.' 'Febbekakske.' 'Ruiskabusis.')

Van de Antwerpenaren hoop ik dat ze genoeg hebben aan slechts een paar sleutelwoorden die ik wel een Aantwaarpse spelling meegaf, en die hun hopelijk aansporen om de rest van de tekst in gedachten zelf om te zetten. Die weinige woorden — zoals 'peêrd' in plaats van paard en 'keuning' in plaats van koning — zijn volstrekt willekeurig gekozen. Vaak alleen maar omdat ze me bij het schrijven genoeg bezorgden, zonder me af te leiden van de essentie. En dat was: een Shakespeare-bewerking bekostoven waarmee ieder lid van Tutti Fratelli ook nog eens ongeremd zijn eigen gang kon gaan. Omdat het taalplezier vooropstaat, in de hoop dat het leidt tot spelplezier.

DE VOORSTELLING

Jan Sobrie regisseerde *DE STÖRM* voor Tutti Fratelli, dat nu onder artistieke leiding staat van Nico Sturm. De première vond plaats op 13 januari 2023 in De Roma in Borgerhout. Daarna volgden voorstellingen in de Stadsschouwburg van Brugge, de Bourlaschouwburg in Antwerpen en de Stadsschouwburg van Sint-Niklaas.

DE STÖRM werd gespeeld door Anne Schoonbroodt, Bayaraa Khishigbayar, Brenda Schoonbroodt, Camilo De Vos, Chadia Bendada, Chantal Boels, Christine De Clerck, Christo Anagnostu, Dirk Rypens, Erik De Schepper, Felix Vermeulen, Frans Verschueren, Hilde Boogaerts, Hilde Huygens, Juan Maldonado, Katty Van Beek, Lieze Veraert, Lindsey Van Roy, Matthias Peersman, Peggy Beaujean, Riccardo Federico en Steven Laenen. Julie Borgmans en Elisa Goossens waren regie-assistent, toneelmeester was Wannas De Rydt. De muziek was van Florejan Verschueren, Tim Vandenbergh, Kobe Proesmans en Tobe Wouters. De scenografie was van Giovanni Vanhoenacker, het kostuumontwerp alsook de uitvoering ervan van Hannah Chebaro en Joke Van de Castele. Het geluid was van Wim Van den Heuvel, het lichtontwerp van Frank Hardy en de uitvoering ervan van Dominick Geentjes. Amber Meyntjens, Anaïs Wagner en Carolien Wardenier stonden in voor de make-up, Laure Ven was zangcoach, Vic Mees was emo-coördinator en Kristen Maus gaf bewegingsadvies. Diego Franssens maakte foto's van de productie.

De gespeelde tekst kan afwijken van het script.

DE STÖRM is een coproductie van Tutti Fratelli en Perpodium, met dank aan Sabam en met de steun van de Taxshelter van de Belgische Federale Overheid via Cronos Invest. Tutti Fratelli krijgt structurele steun van de Vlaamse Overheid en de Stad Antwerpen en dankt de Roma en het Toneelhuis voor de samenwerking.

DRAMATIS PERSONAE

PROSPERO	de verdreven maar echte hertog van Milaan
MIRANDA	zijn puberende oogappel
ANTONIO	zijn broer en onrechtmatige hertog van Milaan
ALFONZO	de koning van Napels
FERDINANDO	zijn zoon en kroonprins
SEBASTIANO	diens oom en tevens broer van Alfonzo
GÓNZALO	een trouwe, wijze raadsheer
ADRIANO	een wufte edelman
DRINCULO	een immer dronken potsenmaker
STEFANO	een immer dronken huisbediende
CAPITANO	de kapitein van het schip
SERGANTO	de stuurman van het schip
MATROZEN	
ARIËL	een sierlijke luchtgeest
KALIBAAN	een plumpe, mismaakte aardslaaf
SYCORAX	de geest van diens moeder, de vroegere eilandheerseres
WEZENS	dansende onderwereldgeesten die niet kunnen spreken

PROSPERO en SYCORAX
worden gespeeld door dezelfde acteur of actrice,
MATROZEN en WEZENS
door dezelfde figuranten

HET TONEEL
toont eerst een zinkend schip,
dan een tropisch eiland — beide
ver weg van het wereldgewoel

DE STÖRM

EERSTE BEDRIJF

1. DONDER & BLIKSEM
2. 'OP EEN ONBEWOOND EI-EILAND'
3. HET WINDEKIND EN DE KANNIBAAL
4. TWEE KONINGSKINDEREN

TWEEDE BEDRIJF

1. HOOGVERRAAD
2. BEVRIJDING

DERDE BEDRIJF

1. LIEFDESLABEUR
2. MOORDCOMLOT
3. TAFELTJE-DEK-JE

VIERDE BEDRIJF

1. DEN ONDERTROUW
2. DE JACHT IS OPEN

VIJFDE BEDRIJF

1. HERENIGING
2. EPILOOG

EEERSTE BEDRIJF

1. DONDER & BLIKSEM

Aan boord van een heftig slingerend en krakend vlaggenschip. Iedereen in de volgende scène wankelt heen en weer en roept tegen de stormwind in.

CAPITANO (*op*)

Serganto, gást! Waar zit gij toch, begot?

SERGANTO (*op, met het roerwiel los in de handen*)

Tot uw dienst, mijn capitano!
(*wil salueren, laat roer bijna vallen*)

CAPITANO

Jezus Maria Jozef — wat is dát?

SERGANTO

Deez'? Ons roer hé, capitano.

CAPITANO

Dat weet mijn gat ook. Wat doet het in uw handen?

SERGANTO

Ik heb het juist op tijd gered.

CAPITANO

Zijde gij nu zat of zot, of zit die stórm al in uw kop?

SERGANTO (*in verwarring*)

Smijt ik het soms beter overboord?

CAPITANO (*neemt hem het roer af*)

Geeft dat aan mij! En roept dan onz' matrozen!

SERGANTO (*roept*)

Matrozen! Matrozen! (*matrozen op, met tegenzijn*)

MATROOS 1

Wat scheelt er nu weer?

MATROOS 2

't Is weer eens aan ons, zonne.

MATROOS 3

Het is weer eens geen weer om een hond door te jagen.

MATROOS 1

Dan weten z' ons wel wonen.

MATROOS 2

Maar als er eens een feestje is?

MATROOS 3

Dan roepen z' ons niet rap uit onz' kajuit.

SERGANTO

Stopt met zagen, mannekes...

CAPITANO (*tot de matrozen*)

Reeft dat bakzeil! Bindt dienen helmstok vast en keert de fok!

MATROOS 2 (*tegen de andere matrozen, verward*)

Hèh — wátte — hoe: 'de fók'?

MATROOS 1 (*ook tegen de anderen*)

Wat zegt die gast?

MATROOS 3 (*tot de capitano*)

Zegt dat nog eens, mijnheer?

SERGANTO (*imiteert de capitano*)

'Reeft het bakzeil! Bindt dienen helmstok vast en keert de fok!'

MATROOS 2 (*alsof hem een licht opgaat*)

Ach, zó: 'de fok'! Vaneigens dat.

MATROOS 3

Zegt dat dan! 'De fok', begot.

MATROOS 1

Zijt maar zeker: 'Keert de fok!'

(*ze gooien zich op het touwwerk en zeilen*)

CAPITANO

Keert onze neus weg van de kust!

SERGANTO (*imiteert*)

'Keert onze neus weg van de kust!'

CAPITANO

Anders gaan w' hier overstag!

SERGANTO

'Anders gaan w' hier overstag!'

CAPITANO

Staat daar niet te gapen, serganto! Helpt ze!
Als w' hier te pletter slaan, dan is 't gedaan.

MATROOS 1 (*voort prutsend*)

Wat zegt die nu — 'gedáán'?

MATROOS 2

Allee, gij — nú al?

MATROOS 3

Dat spel is hier maar juist begonnen en 't is hier al gedaan!

MATROOS 1

Dat moet ons weer overkomen.

ALFONZO (*op, vorstelijk gekleed, samen met Ferdinando, Sebastiano, Antonio en Gónzalo*)

Capitano! Hoe kunnen we helpen?

CAPITANO

Door allemaal beneên in uw kot te blijven!

SERGANTO

Dikke nekken lopen in de weg.

FERDINANDO

Er moet toch íet zên dat we kunnen doen?

SERGANTO

Nee — niks.

MATROZEN (*door elkaar*)

Nul! Noppes! Nougatbollen!

CAPITANO

Wie hier in onze weg loopt, hélpt de störm.

SERGANTO

Gene paniek!

CAPITANO

Wij hebben heel den boel onder kontroll!

SEBASTIANO

Wat hebt ge daar dan in uw pollen?

SERGANTO

Dat is ons roer, vaneigens.

CAPITANO

Wie dat niet weet, die heeft hier zeker niks te zoeken.

ANTONIO

Dat roer hangt nergens meer aan vast!

FERDINANDO

Amateurs!

SEBASTIANO

Kloefkappers!

ANTONIO

Jan-m'n-klotens!

GÓNZALO

Heren — vrienden — houdt u allemaal eens kalm!

CAPITANO

Het is de zee die moet kalmeren! Dat monster maakt geen onderscheid: ne keuning of een arme luis? Hangt die maar aan het zelfste kruis.

SERGANTO

Dus bolt het af: kruipt in uw kot!

CAPITANO

Rot op, naar uw kajuit!

GÓNZALO

Mijnheer, waarom zo grof? Bedenkt wie dat g' aan boord hebt. (*wijst op Alfonso*)

SERGANTO

Al was hij keizer of de paus! 't Is niet den titel die hier telt, maar wel het eigen vel.

CAPITANO (*tot Gónzalo*)

Gij zijt toch meester Gónzalo? Adviseur en advocaat? Klapt g'ij dan met de zee en doet haar zwijgen met uw tong.

SERGANTO

En als 't niet lukt, ga dan in uw kajuit wat liggen janken.

ALFONZO

Is onzen toestand echt zo hopeloos, mijnheer?

CAPITANO

Mmmbwaaaahhhh, allee, ochot, uiteindelijk: we hebben er al erger voorgestaan.

SERGANTO

Bâh ja: dat komt hier ook nog weleens goed.

ADRIANO (*krijgend op, samen met Drinculo en Stefano*)

Au secours! Kan iemand komen helpen! 't Is hier een katastroof!

DRINCULO (*duidelijk beschonken*)

Alles loopt onder, daar beneên!

STEFANO (*duidelijk beschonken; gebaart naar zijn lippen*)

Het water stond tot hier!

ADRIANO

Bij mij zelfs al voorbij mijn snor!

CAPITANO

Was het wel water? Gene wijn?

SERGANTO

Of hebt g'al in uw broek gescheten lijk een boertige begijn?

ADRIANO

Pardón, schone mijnheer?

SERGANTO

Wel: stondt ge niet te stinken in uw eigen kak?

STEFANO

Hallo, Tokio!

ADRIANO (*tot serganto*)

Met alle Chinezen maar niet met den deze, hé
— mongool!

DRINCULO (*tegen serganto; stottert, met zijn wijsvinger zwaaiend*)

Gij, hé? Gij, hé!

SERGANTO

Zegt het maar.

DRINCULO

Gij, hé!

SERGANTO

Zegt het dan.

ADRIANO (*neemt het van hem over; tegen serganto*)

Gij zijt geboren uit de kont van uw moeder, want
haar foef was bezig om te poepen met nen hond!

DRINCULO (*lacht*)

Bravo!

STEFANO (*lacht*)

Touché!

SERGANTO (*zwaait zijn vuist*)

Zegt dat nog eens als ge durft?

ADRIANO

Gij zijt geboren uit de kont van uw moeder, want
haar foef was bezig om te poepen met nen hond.

GÓNZALO

Heren, alstublieft: waarom zo grof...?

ADRIANO

Omdat we naar de filistijnen gaan — daarom!

DRINCULO (*wijst op capitano en serganto*)

Door de schuld van die twee zuipschuiten hier!

SERGANTO

Wij zên zat? En wat zijt gulle dan — gemarineerd?

FERDINANDO

Dien boot van u is zo kramakkel als een dooie non.

ADRIANO

En zelfs nog natter dan een ouwe hoer.

SERGANTO

Durft niet den draak te steken met mijn lief!

STEFANO (*lacht, samen met Adriano en Drinculo*)

Uw lief? Deez' hier? Dat wrak?

DRINCULO

Is dat uw enigste gerief om u bij af te trekken?

SERGANTO

Niet lachen met mijn lief!

MATROZEN (*in paniek*)

Capitano! Dat lukt hier niet! Wat moeten we
gaan doen?

CAPITANO (*tot de matrozen*)

Houdt onzen neus weg van de kust!

SERGANTO (*idem*)

Keert die fok, verdomme! Keert die fok!

STEFANO (*proest*)

Is dát hoe dat mijnheer zijn lief wilt redden!

DRINCULO (*idem*)

Door te koteren aan haar fok? Op deez' moment?

MATROZEN (*door elkaar*)

De kust is lijk een muur! En wij? Wij vlammen
erop af!

STEFANO

God, Lieven Heer: we zên verloren!

DRINCULO (*weent*)

Zegt dat 't niet waar is, hé!

ADRIANO (*weent*)

Het is veel te vroeg! Ik zên te jong en nog te knap
om al te sterven!

DRINCULO

En ikke dan?

STEFANO

Amai, nog niet!

ALFONZO

Kom, laat ons bidden, altgedader.

(*knielt, samen met Gónzalo*)

FERDINANDO

Bidden — nu? Voor wat?

ANTONIO

Moeten we God bedanken voor ne störm?

ADRIANO

Voor dezen toer die Hij ons lapt?

SEBASTIANO

We moeten toch iet anders kunnen doen?

CAPITANO

Wat hadt gij in gedachten, dan?

SERGANTO

Breien? Crocheteren? Kleurenwiezen?

CAPITANO (*gooit roer weg*)

Bindt u vast en houdt u voor de schok gereed!

(*bindt zich vast*)

MATROZEN, DRINCULO & STEFANO (*allen door elkaar*)

Moeder Maria, staat ons bij! We gaan eraan!

Vaarwel mijn vrienden! Vaarwel mijn vrouw en al mijn kinders! Ik zal voor altijd aan u denken! Al duurt het nog maar vijf minuten! Salut! Vaarwel! Tot snel!

ADRIANO *(weent)*

Zo wreed! Ik zên echt nog veel te jong!

SERGANTO *(weent)*

Als ik verga, dan is het minstens mét mijn lief, mijn hartendief!

GÓNZALO

Laat ons in vrede samen sterven met de keuning...

ALFONZO

Hierbij vergeef ik alleman al zijn zonden.

SEBASTIANO *(knielt nu ook)*

Vaarwel en dank u wel, mijn beste bruur.

ANTONIO

Vaarwel en merci!

ALFONZO

Knielt ook, mijne jongen — knielt!

FERDINANDO *(knielt en omarmt hem)*

Oké dan, vader: dan zál ik samen met u zinken, naar den bodem van de zee.

SEBASTIANO

We zien mekaar in het hiernamaals weer.

MATROOS 1

Past op! We zên der bijkans!

MATROOS 2

Houdt u vast aan de takken van de mast!

CAPITANO

Houdt u voor de schok gereed!

SERGANTO

Vaarwel, mijn lief! Gij hebt mij altijd goed gediend!

CAPITANO

Nog maar efkes, beste mensen!

MATROOS 3

Houdt u klaar!

FERDINANDO *(omklemt zijn vader)*

Ik gaf den oceaan cadeau voor maar één plukske droge grond. Een stom stukske land vol zand.

ALFONZO

De wil van God geschiede, jongen.

FERDINANDO

Geeft mij toch maar een dróge dood, papa.

ALFONZO

Het is nu zo. Blijft dapper! Amen, iedereen!

CAPITANO

Past op, gasten, past op: nu komt het!

MATROOS 2

Nu gebeurt het!

MATROOS 1

Houdt u vast!

SERGANTO

Vaarwel, mijn lief!

ALFONZO

Amen, allemaal!

ALLEN

Vaarwel!

CAPITANO

Ja: nú!

(black-out en plotse stilte)

2. 'OP EEN ONBEWOOND EI-EILAND'

Een langzaam oplichtend exotisch decor. Palmbomen en bloemen, een paar papegaaien en paradijsvogels, een groot uitgevallen hut met daarnaast een lieflijk meertje vol water-lemies, verborgen kaaimannen en flamingo's op één poot.

MIRANDA *(op, gevolgd door Prospero)*

Geeft het maar toe, papoe, dat gij het waart.

PROSPERO *(geamuseerd)*

Wat deed uw arme vader nu verkeerd
Dat hij weer naar zijn voeten krijgt van u?

MIRANDA

Úw tovermacht. Die heeft de zee bespookt.
Ze werd nen hutsepot van wilde golven
En heel de lucht zag zwart lijk gloeiend pek...
Dat wolkendek heeft godzijdank geen vlam
Gevat, doordat het goot — en ook doordat
Het zoute nat zo hoog werd opgespat.
Ik heb nog nooit zo afgezien! Temeer
Door al wie ik zag afzien in dat weer.
Een magnifieke boot verging! Gevuld
Met hoogbegaafde en beschaafde schepselen...
Hij werd versplinterd! Dat gekraak? En dat
Gejank? Mijn hart brak ook, in twee, kapot.
Die dutsen zên verzopen... Had ook ik
Maar kunnen toveren! Ik had de zee

Doen zakken in het zand. Zodat dat schip,
Met man en muis erop, niet kón verzinken.

PROSPERO

Maar meiske toch —
Kalmeert eens, doet niet in uw broek. En zegt
Uw genereuze hartje deez': ik had
Geen keus en nee, er is geen kwaad geschied.

MIRANDA

Geen kwaad?
Hebt gij dien boot al eens te goei bekeken!

PROSPERO

Miranda-lief... *(streekt haar over het hoofd)*
Ik deed dat allemaal alleen voor u!
Gij: mijn lank leven, appel van mijn oog!
Mijn febbekakske, zonder bruurs of zusters...
Gij die geen knijt verstaat van wat ge zijt,
Niet weet van waar we komen, mij niet kent.
Tenzij als 'Prospero, de keuning van
Een strooien hut' — uw povere 'papoe'...

MIRANDA

Wat is er dan, dat ik nog weten moet?

PROSPERO

Subiet.
Maar helpt mij eerst met mijnen toverfrak.
(trekt oude maar mooie jas met moeite uit, geholpen door Miranda)
Voilà. Daar ligt hij dan: de bron van mijn
Magie. Dus troost u, droogt uw oogskes, kind:
Het wreed spektakel van een schipbreuk dat
In u zo'n schoon' compassie heeft verwekt,
Heb ik in scène gezet — met mijn begoocheling.
Zo straf zên ze, mijn witte kunsten, dat
Geen wimper, zelfs geen haarke van ne kletskep,
Gekrenkt is of gekreukt van wie dan ook
Op héél dien boot die gij hebt zien vergaan.

MIRANDA

Allee, vooruit. Maar eigenlijk en feitelijk
Vertelt ge wéér niet wie of wat ik zên.

PROSPERO

Geduld! Niet alles tegelijk, mijn kind...
Herinnert gij u nog den tijd voordát
Wij onzen intrek namen in deez' fermette
Met strooien dak? Voorzekers niet, ge waart
Met moeite drei.

MIRANDA

Toch wel, ik weet het goed.

PROSPERO *(geamuseerd)*

Vertelt! Welk ander huis, welk ander volk?
Zegt het: wat bleef er u het meeste bij?

MIRANDA *(vingers van één hand aan het voorhoofd)*

Wacht...

Het komt van ver, misschien was 't maar een droom...
Maar had ik niet, van tijd, een meid of vier?
Alleen voor mij, van vroeg tot laat?

PROSPERO

Da's straf!

En zit er nog zoiet in uwe koker?
Misschien: hoe dat we hier gearriveerd zên?
(Miranda haalt haar schouders op)
Twaalf jaar geleden al. Uw vader was
Toen hertog van Milaan. Beroemd en rijk!

MIRANDA

Wat? Zijde gij dan niet mijn echte vader?

PROSPERO *(lacht)*

Mijn vrouw, uw moeder — die een toppunt was
Van trouw — zwoer toch dat gij mijn dochter waart.
Ik zên uw pa — én hertog van Milaan!
Dus gij, als erfgenaam, zijt een prinses.

MIRANDA

Prinses? Op deez' lap grond, een voorschoot groot?
Wat een tristess'...! En hoe is dat gebeurd?

PROSPERO

Een misdaad heeft ons uit Milaan verjaagd,
Een weldaad deed ons op deez' strand belanden.

MIRANDA

En wie heeft ons zo willen koeioneren?

PROSPERO

Antonio — mijn bruur, uw nonkel — was
Mij — neffens u — het liefst op heel de wereld.
Hem deed ik het beheer cadeau van mijn
Bezit, zelfs het bestuur van onze staat...
Geen rijk zo sterk lijk dat van mij! Geen kat
Zo populair lijk bibi Prospero!
Temeer omdat de mensen wisten dat
Ik mij verloor in goeie werken en
In onderzoek, tot nut van 't algemeen.
Daar ging ik dag en nacht in op! Ik keek
Niet op mijn klok! Ik werd verslonden door
Den drang om goed te doen, mijn studies in
Occulte kunst en wetenschappen, om
De zin van 't leven te doorgronden... — hé!
Ge luistert toch?

MIRANDA

Jaja, papoe! Ik mis geen lettergreep.

PROSPERO

Mijn eigen bruur...! Hij leerde rap genoeg
Hoe ge faveurkes hier verleent, en dáár
Verbiedt. Wie ge promotie geeft, en wie

Ge beter wiedz, lijk rottend fluitenkruid...
Een deel van 't personeel klapte hij om,
De rest verving hij, dwong hij om te zwijgen!
Hij woekerde lijk een klimop die op
Den duur de koninklijkste eik verstikt...
Ge volgt toch nog?

MIRANDA (*onderdrukt een geeuw*)

Jaja, papoe. Doet voort. Ge zijt goed bezig.

PROSPERO

Hoe meer dat ik elk aards genot vermeed —
In eenzaamheid mijn geest en ziel verfijnde,
Met kennis die de meesten zou verstommen —
Hoe meer dat hij verviel in jaloezie.
Mijn openlijk vertrouwen werd allengs
Gespiegeld door zijn achterbakse valsheid.
Hij droeg mijn kroon, mijn uiterlijk vertoon,
De sleutel van mijn schatkist wist hij liggen,
En lijk wel meer gebeurt met leugenbeesten
Die mettertijd hun roddels zelf geloven,
Zag hij ineens zijn eigen als den hertog.
Verstaat ge mij?

MIRANDA

Ik zên niet doof en ook niet achterlijk.

PROSPERO

Om zijnen dust naar macht te blussen, sluit
Hij in 't geniep een pact met — raait eens wie?
De vorst van Napoli! Van die zingt hij
De lof, belooft hem elk jaar een percentje
Op onze rentes en commerc'! Hij lakt
Zijn hielen, biedt hem schoon mijn kroon op een
Plateauke aan en dwingt ons vrije land —
Mijn schoon Milaan — lijk een kameel te knielen.
Ziet ge 't vóór u?

MIRANDA

Amai nog niet! Dat is een grof schandaal.

PROSPERO

Wat peinst ge dat mijn grootste vijand doet?
Mijn concurrent? Die zot van Napoli? (*pauze*)

MIRANDA (*onzekeer*)

Het ligt op 't puntje van mijn tong, papoe.

PROSPERO

Hij pakt dat voorstel aan! Tesaam met één
Conditie: als vergoeding voor zijn buit
Aan taksen, cijzen, tol en gloriol,
Kroont hij mijn bruur tot hertog van Milaan
En moet hij mij én u verbannen uit
Ons eigen nest... Een leger van verraaiers —
Bekostigd door mijn eigen bruur! — smijt in
Den diepste nacht de poorten open van
Ons wonderlijk Milaan, om ons te roven.

Niemand heeft ooit een kind zo horen janken,
Lijk gij, toen dat ze u en mij ontvoerden.

MIRANDA

Ik heb daar geen memorie van, en toch
Is het of ik vaneir moet overgeven...
Zo wreed! Maar hadden we niet ook wat chance?
We konden voor het zelfste geld gekeeld zên.

PROSPERO

Dat heeft geen haar gescheeld! Ze durfden niet,
Dat ging zelfs hun te ver. Omdat ik door
Het volk op handen werd gedragen — en
Wie wou een moord op ú, onschuldig kind,
Op zijn geweten? Dus: wij werden in
Een mosselboot gesmeten en den dag
Daarna, al mijlenver, verstouwd op nog
Een groter wrak. Een rotte schuit, half zinkend,
Zelfs door de ratten al ontruimd. Wel: dáár
Lieten z' ons achter! Om te zuchten in
De wind, en om te janken — tegen het
Geweld in van de golven en de zon.
Alleen het krêssen van verdwaalde meeuwen
Bracht soms vertroosting en een splinster hoop.

MIRANDA

En ik werkte voorzeker op uw zenuwen?

PROSPERO

Maar nee! Ge waart mijnen bewaarengel.
Mijn cherubijntje dat blééf lachen, dag
En nacht, terwijl da'k zelf de zee vergrootte
Doordat ik er mijn tranen in vergoot.
Gij gaaft mij kracht! Waart gij er niet geweest?
Ik was eraan gegaan van eerst af aan,
In plek van weken rond te blijven drijven.

MIRANDA

Zo lank? Dat valt toch niet te overleven!

PROSPERO

We hadden drinkwater en proviand,
Ons door een nobele Napolitaan
Gegeven: Gónzalo, tegen zijn goesting
De leider van die expeditie. Hij
Bezorgde ons, uit eerlijke compassie,
Zelfs kleren en gereedschap, en de boeken
Waarvan hij wist dat ik niet zonder kon —
Ze zên mij meer weêrd dan mijn hertogdom.

MIRANDA

O, mocht ik toch dien held maar eens ontmoeten!
Maar evengoed hebt ge nog niet verteld
Waar ge per se die störm voor woudt verwekken.

PROSPERO

Het stomme toeval — ook genoemd: Madam
Fortuna — is mijn trouwste dienaar.

Zij heeft ons doen belanden op deez' strand,
 Nu dreef ze ook mijn vijanden langst hier.
 Ik voel het aan mijn water en ik zien het,
 Alsof het in de sterren blinkt: het zenit
 Van mijn revanche is ophanden! Ja,
 Mijn kans op wraak valt niet meer te verkwanselen!
 Maar nu genoeg curieuze-neuzen-mosterd-pot.
 Ge voelt u moe, mijn kind, uw ogen vallen toe —
 Verzet u niet tegen de slaap, 't is goe...
 Voilà.

(Miranda valt in slaap)

Waar zijt ge — Ariël, mijn windekind?
 Mijn elegante ravasjol,
 Mijn' ravissante ruiskabuis,
 Mijne masjoefel eersteklas?

3. HET WINDEKIND EN DE KANNIBAAL

ARIËL *(zwevend op; landt elegant)*

Gegroet — gebieder, meester, groten baas!
 Wat scheelt er? Vraagt het mij, ik zal uw wens
 Vervullen. Dollen met dolfijnen, of
 Door hoepels duiken die in brand staan, of
 Te peêrd op wolken galopperen... Noemt het,
 En Ariël zal het voor u presteren! *(buigt diep)*

PROSPERO

Wel: is de störm die ik bij u besteld had
 Verlopen naar verlangen en behoren?

ARIËL

Nog meer dan uw verwachting van tevoren!
 Ik vloog vanuit de hoogte naar dien boot.
 Ik trok en snokte aan de mast, de romp, de boeg...
 Kajuit, kombuis, benedendeks én boven-,
 Ik wekte óveral paniek en ziektes.
 Ik splitste mij in tongeskes van vuur,
 Die aan de zeilen en de lading lakten,
 Aan tonnen vol met brandewijn en buskruit...
 Om weer ineen te vloeien lijk nen bliksem.
 Met donderknallen lijk van ne vulkaan
 En met de stank van zwavel lijk nen draak.

PROSPERO

Ik wou dat ik erbij had kunnen zên!
 En?

ARIËL *(verward)*

En wat?

PROSPERO

Hoe gingen de opvarenden tekeer?

ARIËL

Voortvarender dan hazen op de loop!
 Hun ogen puilden uit, hun hardos rees
 Te berge en ze plonsden ván de reling,
 Het schuimend water in.

(imiteert)

'Au s'cours! Vaarwell!

De hel is leeg, want hier zên al haar duvels!

PROSPERO

Maar entre nous: ze zên toch ongedeerd?

ARIËL

Geen haarke is gekrenkt van hun coiffure!
 De kleren die ze dragen zên niet droog,
 Maar voor de rest zo fris als wát. En lijk
 U mij gebodt, heb ik ze hier en daar
 In groepkes over 't eiland uitgestrooid.

PROSPERO

De keuningszoon?

ARIËL

Gelijk bevolen: heel

Alleen in een vergeten hoek gesmeten,
 Waar dat hij zit te zuchten en te zagen,
 Met niks dan zand en zon als toeverlaat.

PROSPERO

Den boot en de bemanning?
 De rest van heel de vloot?

ARIËL

Het vlaggenschip ligt veilig afgemeerd,
 In onze diepste baai. Met in zijn ruim:
 Ál de matrozen. Proper neffenéén
 En zoëer afgemat dat ze vanzelfst
 Begonnen maffen, zonder toverspreuk.
 Het overschot van de flottielje heeft
 Zijn eigen dan verzameld en zet koers
 Naar Napoli. Bedroefd, want in de waan
 Dat zij de keuningsboot zagen vergaan.
 En dat dien brave mens — met kroon en zoon
 En hofhouding — zijn kaas gelaten heeft.

PROSPERO *(zich verkneukelend)*

Subliem gedaan. Maar ik heb nog karwei!

ARIËL

Nog meer? Na al wat u al hébt gevraagd?
 Vergeet niet wat u mij nog zijt verschuldigd!

PROSPERO

Amai — ineens zo bokkig en astant?
 Wat is het dan, dat ge van mij verlangt?

ARIËL

Meer vrijheid, heer.

PROSPERONog vóór dat uw termijn verstreken is?
Tarara, gij!**ARIËL**Bewees ik u niet altijd gouden diensten?
Geen leugens — ooit! Geen fout, geen stomiteiten!
Ik deê gedwee en zonder dweis te zên
Wat u dicteerde — maar in ruil ging u
Den tijd halveren die ik in het krijt stond.**PROSPERO**Zijt gij de wrede foltering vergeten
Waarda' 'k u van gered heb? Ik alleen!**ARIËL**

Toch niet.

PROSPEROToch wel! Want nu opeens voelt g' u te goed
Om door het slijk te ploeteren voor mij,
Te vliegen op de rug van ruige winden,
Of in de aders van onz' Moeder Aarde
Te graven als de winter haar bevriest.**ARIËL**

Toch niet!

PROSPEROGe liegt, kwaadaardig creatuur! Ik had
U moeten laten kreunen, zelfs creveren,
In Sycorax, de heks, haar vorte klauwen.
Of krijgt ge liever háár als eigenaar
Terug? Dat wrokkig schepsel, door flubiet
En ouderdom zo krom gelijk een hoepel?
Geen tand meer in haar muil, en maar één oog?**ARIËL**

Nee, nee — patron.

PROSPERO

Wablieft? Wat luider — ik versta u niet.

ARIËL

Nee, nee — patron!

PROSPERO

'Nee', wát?

ARIËL

Nee: liever niet een heks als meesteres...

PROSPEROG' hebt ch́ance met mij! Die toverkol werd zelfs
Verbannen uit Algiers, om wat ze daar
Had uitgestoken. Wreed? Amai, mijn oor!
Te goor om op te schrijven op papier.
Een pestgezwel, een menselijk abces!Ze zou na haar proces gevierendeeld zên,
Ware het niet dat zij erin geslaagd was
Om in positie te geraken, deur
Nen blinde of ne zot. Haar vette ton
Lijk van een zeug heeft haar gered. Of lieg ik?**ARIËL**

Nee, patron.

PROSPERO

Pardon?

ARIËL

Nee, nee, patron!

PROSPEROZwaar zwanger werd z' hier afgezet. En met
Niet meer dan maar één slaaf, die nu van mij
Is: gij — dat hebt ge mij toch zelf verteld,
Of niet? Ge hoort mij toch! Vergis ik mij?
(Ariël schudt het hoofd, handen op de oren)
Gij waart als geest te frêle en fijnbesnaard
Om haar barbaarse orders uit te voeren...
Omdat ge haar bevelen refuseerde,
Heeft zij u wit van woede opgesloten
In ne gespleten dennenboom. Twaalf jaar
Zat gij geklemd tussen twee stukken den,
Ze groeiden elke lente nog meer toe.
Ge zat daar schoon, toen zij haar keirs uitblias —
Lijk ne sossies tussen twee houten boterhammen!
Was uw geklaag niet diep en eindeloos?
Gelijk de wieken van een watermolen,
Goed zotgedraaid en nooit eens onderbroken?
Geen levendige ziel viel in die dagen
Van oost tot west te vinden op deez' eiland —
Tenzij...! Awel? Zegt gij het of zeg ik het?**ARIËL**

De zoon.

PROSPERO

Pardon? Wie zegt ge, alstublieft?

ARIËL

De zoon van Sycorax... Die Kalibaan...

PROSPERO *(knikt overdreven)*Die Kalibaan — die ook mijn knecht is, nu...
Het is een schand dat gij die marteling
Vergeten zijt. Uw lamenteren deed
De wolven janken, zelfs hyena's wankelden
Van harteer en compassie. 't Was gelijk
Tortuur van een onschuldige kerstekind!
Maar wie kon u verlossen? Sycorax
Was dood, en Kalibaan zou u niet helpen...
Wie kwam toen op de poppen? Om met zijn
Geheime macht die dennenboom te splijten
En uw vermaledijde pijn te stoppen?

ARIËL

Ik dank u zeer, mijn heer, nog immer meer.

PROSPERO

Als g'ooit nog klaagt, splits ik een eik en wring
U in zijn knoestig ingewand, totdat
Ge twintig winters lank hebt doorgejankt!

ARIËL

Verschoning, meester Prospero. Ik zal
Weer op uw wenken vliegen, vol petrol,
En met plezier uw toverwerk vervullen.

PROSPERO

Houdt woord — en ik geef hierbij mijn akkoord:
Heel efkens nog, en dan laat ik u vrij.

ARIËL (*opgelucht en blij*)

Ik wist het: u zijt edel en rechtschapen!
Wat moet ik doen, wat kán ik doen? Vertelt!

PROSPERO

Verdwijnt en neemt in het geheim de vorm
Aan van een waternimf, onzichtbaar voor
Elk ander oog dan dat van u of mij.
En dan is dééz' wat ik van u verlang...
(*zezelt Ariël iets in het oor*)
Hup, húp — maakt dat ge weg zijt nu, verkast!
(*Ariël blij af*)
Miranda-lief? Wat scheelt er, hartendief?
Heeft uw papoe u weer in slaap geluld?

MIRANDA

Pardon? (*geeuwt, kijkt om zich heen*)
Het spijt me zeer, 't was niet den eerste keer
Dat uw relaas mij wat te machtig werd.

PROSPERO

Dat kan de besten overkomen. Wrijft
Uw ogen uit en helpt uw vader zoeken!
Waar is zijn onderdaan, zijn knecht die nooit
Eens licht en nooit aimabel van repliek
Wil zên — dat stuk chagrijn, vol haar
En vuil venijn, dien halve baviaan,
Die Kalibaan...

MIRANDA

Wát? Dien apsjaar? Die mij 'masjoefel' noemt?
Daar blijf ik ver vandaan — die mottigaard,
Dat leel'k geval!

PROSPERO

Geeft toe, hij komt ook goed van pas. Hij zaagt
Onz' dooie bomen om, kapt brandhout voor
De stoof, hij jaagt op kiekens en kornijnen...
(*ziet hem*)
Hé, Kalibaan! Wat staat ge daar te kwijlen?
Komt hier en klapt met ons. Allee! Wat zijt
Ge meest: ne stronk of ne klomp klei? Komt hier!

KALIBAAN (*nog onzichtbaar*)

Waarom? Er is nog hout genoeg, en kiekens ook.

PROSPERO

Ik roep u, dus ge komt! Vooruit, wat rapper!
(*tot Miranda*)
Een schildpad is daarneven nóg nen haas...
(*tot Kalibaan*)
Komt hier, gij link scharminkel! Gij zijt door
Den duvel zelf bij uw vervloekte moer
Gepoept! Zij was een helse sloof, maar gij?
Niet meer dan een rebelse sloef. Komt hier!

KALIBAAN (*mankend en rochelend op*)

De gruinste walm die ooit mijn moederke
Heeft opgesopt met pluimen van een gier,
Uit de meest giftige moerassen van
De mensheid — die moest op uw bakkes kletsen.
Uw vel moest vol met zwarte boebels groeien.

PROSPERO

Gij zult voor straf vannacht kajieten door
Kolieken en door steken in uw zij;
Ge zult gefolterd wûrren door kobolden,
Ge zult pikuren voelen alsof gij
In wespennesten, niet in lakens ligt.

KALIBAAN

Ik heb geen lakens. En laat mij nu eten.
Deez' eiland is van mij. Ik kreeg het van
Ons moeder. Gij hebt het van ons gepikt.
In het begin werd ik door u gestreeld.
Ge waart me goedgezind, ge gaaft me water,
Met kriekskes in. Ge leerde mij de namen
Van Groten Beer en Kleinen Beer. De maan,
De zon, de zee. Ik was toen zot van u.
Ik legde heel mijn eiland bloot voor u.
Mijn bos, mijn wei. Mijn bron, mijn hut, mijn zoutpan.
Verdoemd den dag dat ik dat deed. Ik hoop
Dat al de toverbeestjes van mijn moeder —
Van vleermuizen tot kevers — u belegeren.
Gij hebt geen onderdanen, tenzij mij —
Die ooit mijn eigen keuning was en nu
Door u gevangen zit. In een stuk rots,
Voorgoed bestolen van mijn eigen land.

PROSPERO

Creveert toch in uw leugens, rotzak — die
De zweep wél voelt, maar nie mijn bonhomie.
Stuk stront dat ge daar zijt, die ik beklagde,
Met tederheid bekleedde, zelfs in huis nam —
Tot hij de onschuld van mijn kind belaagde.

KALIBAAN (*onderdrukt lachend*)

Bijkans gelukt! En meer dan eens! Door u
Belet — want anders liepen op deez' plek
Meer Kalibanen dan kornijnen rond.

PROSPERO

Verdoemde dwell, die nooit eens deugd opzuigt,
 Maar altijd vuiligheid in elke vorm!
 Mijn medeleven hebt gij afgestraft.
 Met veel geduld heb ik u leren spreken.
 Ge waart ne wilden inboorling die zelf
 Niet snapte wat hij balkte lijk nen ezel.
 Geen uur ging er voorbij of ik gaf ú
 Weer nieve woordjes om u uit te drukken.
 Dat leek te lukken — maar uw ziel, uw inborst,
 Bleef bot en rot lijk bij besmette beesten,
 Vijandig tegen al wie kwetsbaar is.
 Daarom dat ge terecht zijt opgesloten —
 Al is een kooi zelfs nog te goed voor u.

KALIBAAN

Gij hébt mij leren spreken in uw taal —
 Mijn winst is dat ik vloeken kán. Bedankt!
 ‘Krijgt kanker!’ ‘Pest én pokken!’ ‘En crepeert!
 Omdát ge mij uw spraak hebt aangeleerd!
 En nu zijt gij die woorden niet meer weêrd!’

PROSPERO

Genoeg gejudast, hoerenjong. Verkast,
 Rot op! Haalt nog nen bussel kreupelhout —
 Bandiet! Er staan nog ander’ jobkes klaar.
 Wat is ’t? Heeft hij geen goesting, onzen bastaard?
 Als ge niet rap doet wat ik zeg, of met
 Een lip tot op de grond, geef ik
 U krampen, overal in uw karkas.
 Zozeer in uw miserie zult ge brullen
 Dat alle beesten in ons bos verstommen.
(heft bezwerend de armen)

KALIBAAN *(plots bang, handen afwerend voor het gezicht)*

Niet doen! Ik smEEK u, astembliEft!
(tot zichzelf) Ik moet
 Braaf luisteren. Hij is te sterk. Mijn moeder,
 En zelfs haar geest, kon ook niet van hem winnen.

PROSPERO

Wat is ’t? Hoor ik u nog?

KALIBAAN

Nee, nee. Ik ga al! *(strompelt af)*

MIRANDA

Hoort! Wat is dát?

PROSPERO *(glunderend)*

Wat zegt ge, meiske?

MIRANDA

’t Is

Precies of ik hoor hemelse muziek...

PROSPERO *(monkelend)*

Misschien is het de wind, want ik hoor niks.

MIRANDA *(wijst)*

En daar! Ziet daar! Wat is dat voor een schepsel?

4. TWEË KONINGSKINDEREN

ARIËL *(zingend op, gevolgd door een verbaasd rondkijkende Ferdinando)*

Weest welkom op deez’ gouden strand
 Kom geeft malkander eerst een hand
 Vergroot die groet dan met ne kus
 Zo komt de branding rap tot rust
 En raakt zelfs heel de kust gesust

(vanuit de coulissen zingen andere stemmen mee)

Ravot en danst dan op
 ’t Festijn van wijn en zijn
 ’t Complot van zot genot
 Het feest van geest en beest
 ’t Verbond van mond en kont

Ravot en danst dan tot
 De nacht kapot en uitgeput
 Komt dutten in de hete hut
 Van zijn verzotte zonnegod...

FERDINANDO

Of grond, of lucht — vanwáár kwam die muziek?
 Waarom is hij gestopt? Hij klonk gelijk
 Een ode aan de goden van deez’ land...
 Maar waarom hoorde ik die toverklanken?
 Ik zat op ’t strand te janken om mijn vader,
 En over ’t water sloop dat airke nader.
 Zijn zoete melodie vertroostte mijn
 Verdriet. Ze lokte — nee: ze trók me mee:
 ‘Komaan! Loopt weg van die moordende zee!’
 Nu is ze foetsie... Nee! Daar is ze weer!

ARIËL

(samen met het koor uit de coulissen; ijl klokgelui versterkt de muziek)

Uw vader is voorgoed vergaan
 Vijf vadem diep in d’ oceaen
 Maar uit zijn botten groeit koraal
 Elk oog ne parelmoeren kraal
 Van hem gaat niks verloren — nee
 De zoute zalf van onze zee
 Verandert hem tot rijke bron
 Van pronkjuwelen en plankton
 Daarom dat waternimfen fel
 Hem eren met hun samenspel

Van groepsgezang en klokkenspel
 Ding dang —
 Ding dang dong
 Ding dang —
 Ding dang dong...

FERDINANDO

't Is gene mens die daar zo'n lied verzint —
 Van deze wereld is zo'n zingzang niet.
 Hij klinkt nu boven, dan weer onder mij...
(kijkt hulpeloos rond, op zoek naar de muziekbron)

PROSPERO *(op een afstandje, met Miranda)*

Wrijft die froufrou eens uit uw ogen vóór
 Ze uit hun kassen puilen? Doet die mond
 ook toe — en zegt me dan: wat is het, kind,
 Dat ge daar ziet?

MIRANDA *(totaal van haar melk)*

Ik weet het niet. Ne geest?
 Ochárm... Hoe dat hij draait en keert, den duts!
 Nog nooit zag ik zoiet zó knap en fris...
 Toch spijtig dat het weer een spookbeeld is.

PROSPERO

Maar nee! Hij eet, hij slaapt, is goed voorzien
 Van oren, poten, al de rest — lijk gij
 Of ik. Want die kadee zat op dien boot.
 En als zijn hartzeer — dat voor schoonheid is,
 Wat wurmen zên voor kaas — niet aan hem knaagde?
 Dan was hij helemaal een jeune premier...
 Hij is zijn maten en zijn vader kwijt
 En zoekt zich overal een ongeluk.

MIRANDA

Zijt ge wel zeker? Volgens mij is hij
 Ontsnapt uit een der zeven hemels. Nooit
 Zag ik op aard' zo'n goddelijk persoon!

PROSPERO *(terzijde tot de alleen voor hem onzichtbare Ariël)*

Perfect! Het loopt gelijk ik had verhoopt!

FERDINANDO *(ziet Miranda)*

Deez' moet ze zên! Godin, voor wie dat lied
 Gezongen werd: zegt mij dat gij het zijt
 Die heerst over deez' eiland! Leert mij dan
 Wat gij verlangt — hoe ik mij best gedraag...
 Mijn eerste vraag, al komt ze maar op 't lêst:
 O Wonder voor het Oog, Verheven Wezen —
 Zijt gij een meiske, of zijt gij dat niet?

MIRANDA

Een wonder niet, mijnheer. Een meiske wel.

FERDINANDO

Ze spreekt mijn taal! O God, in 't land waar men
 Ze spreekt, zên ik de hoogste onderdaan,
 Mocht ik nu op zijn bodem staan.

PROSPERO

De hoogste?

Is dat de keuning nie van Napoli?
 Wat zou die zeggen, als hij u zo hoort?

FERDINANDO

Dat ik voortaan verweesd zên, én verrast
 Dat u van Napels klappt. Hij hoort mij in
 Den hoge — wat mij wenen doet. Met ogen
 Die nog niet droog hebben gestaan, sinds zij
 Mijn vorst en vader zagen ondergaan.

MIRANDA

Ocharmen toch, die jongen...!

FERDINANDO

En mét hem zijn gevolg. En van Milaan:
 Den hertog, en zijn hooggeboren zoon.

PROSPERO *(terzijde, tot Ariël, lachend)*

De waren hertog en diens dochter staan
 Pertang vlak voor zijn neus! Maar ziet ge 't ook?
 Hoe zij direct mekaar verliefd beloeren?
 Perfect gedaan, mijn lieflijk windekind!
(tot Ferdinando, bars)
 Momentje, vriend! Ik vrees dat gij abuis zijt.

MIRANDA

Papoe! Spreekt eens wat vriendelijker, zeg!
(terzijde, tot zichzelf, sip)
 Den derde vent die ik ooit zag, is ook
 Den eerste die me uit mijzelf doet zuchten...
 Juust hem kan mijn papoe precies niet luchten!

FERDINANDO *(tot Miranda)*

Zijt gij nog maagd, en is uw hart nog vrij?
 Ik maak u keuningin van Napoli!

PROSPERO

Hó, jongen! Rústig, niet zo hard chargeren!
(terzijde, tot Ariël)
 Ze staan al flink te fikken, iemand moet
 Wat blussen — rap gewonnen? Rap verloren!
(tot Ferdinando)
 Luistert eens goed! Gij kroont u met nen titel
 Die niet van u is en lijk ne spion
 Loopt gij mijn eiland af om het te roven.
 Van mij, die het als enigste bezit.

FERDINANDO

Pardon? Dat is oprecht niet mijn bedoeling!

MIRANDA

Ne man zo knap is niet tot kwaad in staat!

PROSPERO

Er zên er die het omgekeerde zeggen...

MIRANDA

Indien den duvel woonde in een lijf
Zo schoon? De goedheid zelf zou hem verdrijven.

PROSPERO

Ah ja?
Den duvel veegt zijn frakske aan de deugd.
Hij sjet ze liever op haar sjokkedeizen!

MIRANDA (*kwaad*)

Papoe, genoeg!

PROSPERO (*tot Ferdinando*)

Komt gij eens mee! (*tot Miranda*)
En gij: klapt hem niet goed —
't Is ne verraaijer en ne schooier.
(*tot Ferdinando*) Kom!

Ik bind uw nek vast aan uw knoesels, geef
U enkel zeewater en rauwe mosselen
Als kost en als cadeau een rottend ei
Of mottig peeke — kom! (*wil hem meetrekken*)

FERDINANDO

Vergeet het! Ik

Verzet mij tegen zo'n brutaal onthaal,
Tenzij ge u mijn meerdere betoont!
(*trekt zijn zwaard maar verstijft, door Prospero betoverd*)

MIRANDA

Lieve papoe — ik smeeke u, toe: bestraft
Hem niet zo snel! Want hij is lief, niet laf:
Nen echte held...

PROSPERO

Waar heb ik het verdiend?
Mijn dochter leest haar vader de levieten!
(*tot Ferdinando*)
Steekt gij uw zweêrd eens weg, verraaijer die
Wel blaft maar niet durft bijten! Die — door schuld
Belast — te schijterig voor daden is!
Met mijne staf kan ik u al verlammen...

MIRANDA

Papoe, niet doen!

PROSPERO (*tot Miranda*)

Hangt niet aan mijne frak!

MIRANDA

Doet hem geen kwaad, ik sta voor hem garant!

PROSPERO

Hoe durft ge pleiten voor ne charlatan...
Gij peinst dat hij uniek is, en speciaal!
De tóp van alle mannen: hij? Stom wicht.
Behalve hem: wie kent ge? Kalibaan!
(*wijst op Ferdinando*)
Hij is een Kalibaan, naast alle venten!
En zij zên — vergeleken — engelen!

MIRANDA

Dan zal mijn hart maar moeten blijven treuren.
Ne vent lijkt hij? Dat gaat niet meer gebeuren.

PROSPERO (*bezwarend, tot Ferdinando*)

Gehoorzaamt mij: uw spieren wûrren weer
Zo week lijkt bij een kind! Hun kracht verdwijnt!

FERDINANDO (*slap in de benen; toch strijdbaar sprekend*)

Ik kan, lijkt in nen droom, maar één ding denken.
Niet aan mijn slapte, noch mijn vaders dood,
Niet aan 't verlies van al mijn vrienden, of
De dreigementen van dien dwingeland.
Ik zal dat lijden gère dragen, als
Ik uit mijn cel — al was het eens per dag —
Deez' meiske zie. Dan is de kerker groot
Genoeg, meer vrijheid heb ik niet vandoen.

PROSPERO (*terzijde, tot Ariël*)

Subliem gedaan, mijn windekind — volgt nu
En hoort wat ge nog meer moet doen.

(*tot Ferdinando*) Komaan!

Deez' is maar het begin! (*trekt hem mee*)

MIRANDA (*tot Ferdinando*)

Houdt goede moed!

Mijn vader is veel milder dan zijn woorden.
Ik weet niet wat hem heeft beziel'd vandaag!

FERDINANDO

Het speelt geen rol... Als de conclusie maar
Mag zên, dat ik in uw geburen blijf...!

(*allen af*)

TWEEDE BEDRIJF

1. HOOGVERRAAD

*Alfonzo, Antonio, Sebastiano, Adriano en Gónzalo,
gezetten rond een smeulend kampvuurtje.*

GÓNZALO (*tot Alfonso*)

Mijn vorst, ge moogt het hoofd niet laten hangen.
Wat we verloren hebben wordt verzacht
Door ons behoud. En ons verdriet is niet
Uniek! Een vissersweduwe, ne reder —
Ook zij gaan onder uw tragiek gebukt.
En wij hebben geluk: we zên er nog!
Een wonder van maar één op duuzend — laat
Uw hartzeer niet die kleine troost verdringen...

ALFONZO (*zuchtend*)

Laat me gerust...

SEBASTIANO (*tot Antonio*)

Of klein of groot —
Hij is dien troost zo muug als kouwe pap.

ANTONIO (*tot Sebastiano*)

Pap?
Dat zal den trooster worst zên — luistert maar!
(*wijst op Gónzalo*)

GÓNZALO (*tikt Alfonso op de schouder*)

Mijn vorst?

SEBASTIANO (*rolt met de ogen*)

Daar hebt ge 'm weer...

ANTONIO (*idem*)

De zagevent...

GÓNZALO

Wie op zijn wond geen zalf wilt accepteren...

ALFONZO

Stopt, Gónzalo — 't is al genoeg...!

GÓNZALO (*koppig*)

Mijn vorst!

Wie op zijn wond geen zalf wilt accepteren...

SEBASTIANO (*valt snel in*)

Kan het misschien met speeksel eens proberen?
(*lacht besmukt, samen met Antonio*)

GÓNZALO

Het spijt me, heren — ik was aan het woord.

SEBASTIANO (*besmukt*)

Dat is juist ons probleem...

GÓNZALO (*weer tot Alfonso*)

Mijn vorst!

Wie op zijn wonden nooit een zalf wilt smeren...

ANTONIO (*valt in*)

Helpt alle apothekers ruïneren? (*lacht*)

GÓNZALO

Het spijt me, heren — ik was aan het woord!

ANTONIO

Dat is — gestampt, gespogen — ons probleem!

ALFONZO (*vliegt uit*)

Zwijgt allemaal! Wat meer respect, verdorie!

Ik zên, als vorst en vader, in de rouw...

(*lange stilte*)

ADRIANO (*nog steeds dronken*)

Zeg — volgens mij? Als g' hier te goei eens rondkijkt?

SEBASTIANO (*knipoogt naar Antonio*)

Te goei? Gij ziet alles een keer of twee.

ADRIANO

Wel: juist daarom. (*boert*)

Deez' eiland lijkt misschien verlaten...

ANTONIO

Ah nee! Wij zitten hier met vijf.

SEBASTIANO

Ah nee:

Voor hem zên wij met tien!

ADRIANO (*geërgerd*)

Nee — búiten ons!

Dat lijkt hier onbewoonbaar, ontoegankelijk...

En toch, ne mens zoudt zweren dat deez' eiland

Mag profiteren van een zacht klimaat,

Met navenant ne weelderige flora...

SEBASTIANO

Flora? (*tot proestende Antonio*)

Ziet gij hier ieveranst zijn tante Flora?

ADRIANO

Niet zwanzen, hé! Ge moet ze willen rieken.

ANTONIO

Uw tante Flora?

ADRIANO

Nee —
De zoete geuren die de lucht hier asem!

SEBASTIANO

Exact de zelfste stank lijk rotte longen.

ADRIANO

Allee, zeg — mannekes!

ANTONIO

Hoe denkt ge dat ne mesthoop riekt? Wel: zo!

ADRIANO

Stopt eens ne keer! Wij gaan hier álles vinden
Wat nodig is, voor 't eten en als drinken...

SEBASTIANO

We gaan van alles tegenkomen, hier,
Dat óns beziet als eten en als drinken.

ADRIANO

Houdt op!
Alleen dat gras al, daar! Zo vol, zo gruuun...

SEBASTIANO

Zijt gij een schaa, een koe, een geit? Verwacht
Ge dat wij u gaan melken?

ANTONIO

Dáár wil ik

Geen kaas van — astemblijft en dank u stijf!

ADRIANO

Ik wil maar zeggen: wat een rijkdom, hier!
Voor 't zelfste geld is deez' het paradijs...

GÓNZALO

En heel speciaal — met moeite te geloven...

SEBASTIANO (*kreunt*)

Allee — spuit elf komt ook opnief tot leven...

GÓNZALO

Dat onze kleren, heeltegans doordrenkt,
Toch properkes gebleven zên. Piekfijn,
Lijk of ze nief geverfd zên, in de plek
Van vaal en ingevreten door de zee.

ANTONIO

Pertang: mijn zakken zitten vol met slijk.

SEBASTIANO

Niet géld lijk slijk, maar echten drek en blubber.

GÓNZALO

Maar los daarvan: ze zên nog even chic
Lijk toen we ze, in den Afrique, voor 't eerst
Gedragen hebben op den trouw alwaar
Onze prinses, de knappe Claribella,
De keuningin van Tunis is gewûrren.

SEBASTIANO

Ik had ze liever keuningin zien wûrren
Van ietske dicht bij huis.

ANTONIO

En níet aan zee!

GÓNZALO

De ganse wereld is jaloers: nog nooit
Had Tunis zo'n charmante keuningin!

ADRIANO

En nooit zo schoon: die voile, gemaakt van kant
En broderie! Een sleep van zeven meter!

SEBASTIANO (*lacht*)

Die was zo lank en zwaar gemáákt, zodat
Ze niet te elfder ure kon gaan lopen.

ANTONIO (*idem*)

Ge zoudt voor minder, met diên bruidegom!

ADRIANO

Ik vond dat anders wel ne knappe gast.

SEBASTIANO

Misschien hadt gij die sleep dan moeten dragen!

ANTONIO

En ook die voile —
Met uw gezicht? Die mens had iet gekregen!

ALFONZO (*vliegt weer uit*)

Gedaan met dat gezever! Allemaal!

(stilte)

Had ik maar nooit mijn dochter ver van huis
Naar 't altaar begeleid. Ik heb ne zoon
Verloren onderweg, en háár zên ik
Ook kwijt. Ze woont zo wijd dat ik betwijfel
Of ik haar ooit nog weer ga zien. Hoe rap
Zal zij haar vader niet vergeten zên?
Haar bruur, zelfs! Ooit: twee handen op één buik...
O schone Ferdinando, zoon van mij...
O erfgenaam van Napoli — wie is
De vreemde vis die u heeft opgevreten?

ADRIANO

Pertang, mijnheer de keuning — als ik mag?

ALFONZO

Het kan maar beter iet belangrijk zên...

ADRIANO

Die zoon van u? Da's gene slappeling!
Hij viel wel overboord, maar ik zag hem
Tekeergaan tegen elke woeste golf.
Hij bleef ze baas, hij duwde ze opzij,
Of dook eronder deur. Zijn pronte kopke
Hield hij, met kloeke slagen van zijn armen,
Boven 't geweld uit van de branding. Zo —

Met bijkans bovenmenselijke force —
Is hij recht naar de kust gezwommen. Die
Scheen zelfs haar eigen naar 'm toe te buigen!
Lijk of dat z' hem wou welkom heten! Hij
Is vast en zeker levend aangespoeld...

ALFONZO

Een schoon vertelselke, maar hij is dood.
Morsdood en weg... (*begraaft zijn hoofd in de handen*)

SEBASTIANO

Het spijt me, bruur... Hebt u dat kwaad niet ook
Een tikkelke te wijten aan uzelf?

ALFONZO

Pardon?

SEBASTIANO

U gunde geen van ons uw dochter, nee:
Ze moest per se verkwanseld wûrren aan
Een Afrikaan. Ze zit daar schoon, voortaan
Verbannen uit ons oog — en straks ons hart,
Als dat niet eerder breekt om haar gemis.

ALFONZO

Zwijgt stil! Gij breekt mijn hart nen tweede keer...

SEBASTIANO

Op ons twee blote knieën hebben wij
Gesmeekt het haar niet toe te staan.
Ze had haar kop niet uitgewerkt — als gij
Het haar ontraden had, lijkt 't vaders past.
We zên daarbovenop haar bruur verloren
En maakten in Milaan en Napoli
Dozijnen weduwen. Veel méér dan het
Getal aan mannen dat gered bleef van
De störm. En van dat ál treft u de schuld,
De oorzaak en den blaam.

ALFONZO

Maar ook de last,
Alsook den diepste smart.

GÓNZALO (*tot Sebastiano*)

Sebastiano!
U moogt den bruur zên van mijn vorst: wat u
Daar zeidt, is misschien waar, maar veel te cru.
U zalft met zout de wond die u wilt balsemen.

SEBASTIANO

Terecht!

ANTONIO

En medisch nog verantwoord ook.

GÓNZALO (*tot Alfonso*)

Mijn goede vorst:
Niet somberen. Want doet u dat, dan dooft
De zon ook in de borst van elk van ons.

SEBASTIANO (*tot Gónzalo*)

Nog liever dát — dan dik tegen onz' goesting
'Het zonneken in huis' te moeten spelen.

GÓNZALO (*tot Sebastiano*)

Het is morele plicht om — overall,
Te allen tijde — optimist te zên.
We moeten altijd plannen dúrven maken.

ANTONIO

Hebt gij al eens te goei hier rondgekeken?

ADRIANO

Ik blijf erbij: deez' is het paradijs.

ANTONIO

Deez' is het voorgeborchte van de hell!
Een graf, een straf, een kluis, een rattenvall!

SEBASTIANO

Een lege dodencel — macaber schaduwspel,
Luchtledig afgesloten van de wereld!
En niets van wat ge ziet is dienstig om
Iet op te bouwen tot een écht bestaan.

GÓNZALO (*schouderophalend*)

Pertang!
Stel dat ik hier deez' land beplanten mocht...

SEBASTIANO

Wat kost ge? Distels, lisdodden of pisblommen?

ADRIANO

Ik zou het laten lijk het is: volmaakt.

GÓNZALO

En was ik keuning, hier — wat zou ik doen?

ANTONIO

Tenzij verdrogen, bij gebrek aan wijn?

ADRIANO

Dat is, akkoord, een stevig mankement.
(*onderdrukt een boertje*)

GÓNZALO

Bij mijn bewind liep alles omgekeerd.
Commercie en verkeer van geld? Verboden.
Geen wereldvreemde professoren, ook
Geen ambtenaars, elites, bureaucraten...
Geen knechten, slaven, armoe, 'eigendom'...
Ik ging, zonder pretentie, voor essentie:
Contracten, testamenten? Grenzen en
Douanes? Wég! Geen land- of wijnbouw, geen
Gebruik van olie, meel, metaal of mortel.
Geen arbeid! Man en vrouw? Gelijk en vrij,
Onschuldig, zuiver — zonder staatsbestel...

SEBASTIANO (*proest*)

Maar hîj wordt wel de keuning van dat spel!

GÓNZALO (*onverstoorbaar*)

Voor elke onderdaan bracht het klimaat
Voldoende vruchten voort, zonder gezwoeg
Ofzweet. Verraad zou niet bestaan. Geen misdaad,
Geen messen, schietgeweren, somt maar op.
De overvloed van Moederke Natuur
Volstond om mijn onschuldig volk te voeden...

SEBASTIANO

Onschuldig?
Zijn ze dan ook bevrijd van lust en dust?
Geen last van jaloezie of overspel?

ANTONIO

Geen vrijpartijen op malkanders kussen?

SEBASTIANO

Juust wel, want die niet werkt wordt hoer of hengst!

GÓNZALO (*onverstoorbaar*)

Hun liefde is universeel: geheel
Gelijk verdeeld, van jong tot oud, van knap
Tot minder knap, van maagd tot vrijgezel...

ADRIANO (*goedkeurend*)

Halló? Dan is mijn paradijs tóch hier!

GÓNZALO

Mijn heerschappij was zo perfect dat zelfs
De Gouden Eeuw ineens haar glans verloor.

SEBASTIANO

Bravo!

ANTONIO

Lank leve keuning Gónzalo!

GÓNZALO

Begrijpt mijn vorst Alfonzo wat ik zeg?

ALFONZO

Ik smEEK u: houdt uw kop. Ik heb er niks aan.

(*Ariël komt onzichtbaar op, bekijkt elk van dichtbij*)

GÓNZALO

Goed. Op zijn minst nam ik de kans te baat
Om deze beide heren te verstrooien.
Die hebben zulke prikkelbare longen, en zo'n
Gebrek aan fantasie, dat zij zich liefst
En om ter luidst om leuterkoek bescheuren.

ANTONIO

Excuus! Wij lachen ons om u kapot,
Niet om uw ouderwets gezwets.

(*Ariël maakt bezwerende muziek, Gónzalo knikkebolt meteen*)

SEBASTIANO

Oeioei!

Dat was een steek te veel, te zien aan hoe
Hij stokt en wankelt, keuning Gónzalo.

GÓNZALO (*geewwt*)

Ik heb te lank naar uw gezwam geluisterd,
Ik word erdoor in slaap gedramd — salut!
(*valt in slaap*)

ADRIANO (*geewwt ook*)

Ik voel het ook! Dat komt door dat klimaat...
(*valt net als Gónzalo in slaap*)

ALFONZO

In slaap? Kon ik mijn ogen ook maar toedoen
En dat geraas verdoven in mijn brein. (*geewwt*)
Wat nu? Ik zên geneigd om in te dutten!

SEBASTIANO

Wijst zo'n cadeau niet af. De zoete slaap
Bezoekt niet rap wie onder hartzeer lijdt —
Pertang is zij de beste troosteres!

ANTONIO

Legt gij met goed gemoed uw kop maar neer.
Wij zullen u bewaken!

SEBASTIANO

Alle twee!

ALFONZO

Bedankt, mijn bruur — en ook Antonio,
Gij hertog van Milaan... (*geewwt*) Pas in de nood
Beseft ne mens de weêrde van zijn vrienden.
(*slaapt*)

SEBASTIANO (*achterdochtig*)

Wat voor een slaapziekte heeft hen bevangen?
Dat komt toch niet door muggen of door slangen?

ANTONIO

Of toch misschien wat Adriano zei:
't Gewicht van het klimaat?

SEBASTIANO

Hoe komt het dan
Dat het niet weegt op uw en mijn gestel?
Ik zên zo fris lijk vers gevangen vis.

ANTONIO

En ik zo wakker lijk een warme bakker.

SEBASTIANO

Zo uitgeslapen lijk een voze vos!
En zij vielen tezamen om, lijk door
De zelfste bliksemschicht getroffen.

ANTONIO (*om zich heen kijkend*)

Stelt, eens...?

(*stille; veelbetekenende knipoog*)

Mijn vriend Sebastiano...! Zwijgt maar stil:
Ik zie op uw gezicht wat ik ook denk.

SEBASTIANO

Ik weet niet of ik weet wat ge bedoelt.

ANTONIO

Wordt hier geen buitenkans ons in de schoot
Gesmeten? Zomaar — zonder boe of bah?

(geladen stilte)

Ik zie in mijn verbeelding hoe een kroon
Verschijnt en neerdaalt op uw kruin.

SEBASTIANO

Antonio...!

Zijt gij wel zeker dat ge wakker zijt?

ANTONIO

Ge hoort mij klappen, toch?

SEBASTIANO

Ik hoor u, ja.

Toch is het of gij in uw dromen spreekt,
En ik u spreken hoor in die van mij.

ANTONIO

Zolank ge maar niet uw geluk vermoordt,
Door voor te wenden dat ge mij niet hoort.

SEBASTIANO

Ik hoor u snúrken — maar mij stoort dat niet...
Doet voort! Tenzij het om te zwanzen is?

ANTONIO

Ik boor u helemaal niks door de neus!
Nooit van mijn leven was ik zo serieus...

SEBASTIANO

Dan zên ik een en al — uitsluitend! — oor:
Doet voort!

ANTONIO *(wijst naar Gónzalo)*

Die grijsaard met zijn mank geheugen zal
Ooit rapper zên vergeten dan begraven —
En ik ken niemand die dat zou beklagen.
Als 't moet, dan kan hij urenlank staan memmen.
Toch heeft hij, rattig lijk nen advocaat,
Uw bruur Alfonso d'rvan overtuigd
Dat, heel misschien, zijn kroonprins Ferdinando —
Uw neef, zijn zoon — nog leeft, en niet verdronk.
Dat is toch even overdreven als
Beweren dat die slaper daar zou zwemmen?

SEBASTIANO

Er is geen hoop dat hij, mijn neef, nog leeft.

ANTONIO

'Geen hoop' voor hem, is goede hoop voor u.
'Geen hoop' geeft aan ambitie — die gezond
En groot mág zên — de kracht om niet te twijfelen.
Ze móet zich onbevreesd manifesteren,
Moet verder zien dan knopen of obstakels...
Zijn wij het eens: uw neefke ís verzopen?

SEBASTIANO

Ja, die is dood. Zo zeker als een huis.

ANTONIO

Wie is dan erfgenaam van Napoli?

SEBASTIANO

Dat spreekt vanzelf! Ah ja!

ANTONIO

Ja — wie? Kom, zégt het!

SEBASTIANO

Mijn nichtje Claribella, tiens.

ANTONIO *(met de ogen rollend)*

De keuningin van Tunis? Zij die in
Het hol van Pluto woont? Die geen bericht
Uit Napoli ontvangen kán, tenzij
De zon voor postiljon zou willen spelen?
Nen baby kreeg nen baard, vóór zij iet antwoordt!
Het is door haar, en haar verdomde trouwfeest,
Dat onze boot verging en wij hier zitten.
Dat noodlot blijkt nu een proloog te zên.
Van een triomftocht met als hoofdrol: gij.

SEBASTIANO

Al is mijn nichtje keuningin van Tunis,
De kroon van Napoli valt háár te beurt,
Al woont ze niet echt bij de deur.

ANTONIO

De deur?
Dat kind woont op een ander continent!
Het is of elke mijl daartussen uitroept:
'Komt Claribella ooit terug? Hoe dan?
Laat haar in Tunis blijven, want haar nonkel
Is beter g'equipeerd om te regeren!
Stelt dat die schone slapers hier crepeerden —
Zou dat als ramp wel zoveel groter zên?
Degene die daar snurkt is niet de enige
Die Napoli kan leiden. En wanneer
Het aankomt op palaveren en zeveren?
Dan draagt niet enkel Gónzalo de kroon.
Ik kan ook evengoed een pakske lullen.
Verstaat ge wat ik zeg?

SEBASTIANO

Ik denk van wel.

ANTONIO

Van elke daad is denken het begin.

SEBASTIANO

Vergeeft me, maar het valt nu maar in:
Hebt gij niet ooit uw bruur opzijgezet —
Die Prospero?

ANTONIO *(kniét)*

En ziet hoe zijn gewaden mij nog passen!
Zijn knechten waren ooit mijn kameraden —
Wat zên ze nu? Míjn dienaars en míjn knechten.

SEBASTIANO

Maar uw geweten dan!

ANTONIO

Daar weet ik niks van.

Was het ne winterteen, ik trok een sok
 Over mijn been en zou de pijn vergeten.
 Al stonden twintig schuldige gewetens
 Tussen Milaan en mij — ze konden wel
 Vijfhonderd keer bevrozen en ontdooien,
 Dan ondervond ik nog geen knijt aan kwelling.

(wijst)

Daar ligt uw bruur. Niet beter dan de grond
 Waarop hij ligt, was hij nu wat hij lijkt te zên:
 Morsdood. Met mijn gehoorzaam mes kan ik
 Hem toedekken, voor eeuwig en altijd.

(wijst op Gónzalo)

En gij kunt evengoed van hem — mijnheer
 Methusalem — voorgoed de ogen sluiten,
 Zodat hij het beloop niet af kan remmen.
 Daarna zal ieder elk bevel van u
 Met goesting slikken, lijk een kat haar melk.

SEBASTIANO

Uw voorbeeld, vriend Antonio, toont mij
 De weg. Gij greept Milaan? Ik Napoli.

(trekt zijn zwaard)

Eén steek, en gij bevrijdt u van uw schulden.
 Eén stoot, en ik vergeef u alles... Gij:
 Vazal van mij. Ik: vorst van Napoli.

ANTONIO *(trekt zijn zwaard)*

Ik tel tot drie. Dat slaag ik toe. Doet gij
 Het zelfste en ontfermt u over Gónzalo.

*(ze sluipen naar Alfonso en Gónzalo)***ARIËL** *(buigt zich naar het oor van Gónzalo)*

Verbreekt uw slaap

Er dreigt verraad

Tegen de staat

Op heterdaad

Een gruweldaad

Vol haat en kwaad

Verbreekt uw slaap

En staat paraat —

Ja: staat paraat!

GÓNZALO *(schiet wakker)*

Alarm! De keuning loopt gevaar! Wordt wakker!

ADRIANO *(idem)*

Wat scheelt er? Is me dat verschieten, zeg!

ALFONZO *(tot Sebastiano en Antonio)*

Wat is er? Waarom staat ge klaar met messen,
 En alle twee zo bleek lijk perkament?

SEBASTIANO

We hoorden een gebrul lijk van ne stier,

Of nee: een vlees verslindend beest. Hebt u
 Dat niet gehoord? Het ging door merg en been.

ALFONZO

Ik moet er los doorheen geslapen zên.

ANTONIO

Het was laweit genoeg om geesten op
 Te wekken — heel de wereld te doen beven!

ADRIANO

Wierdt gij er niet van wakker, Gónzalo?

GÓNZALO

Ik héb een vreemd en melodieus gezoem
 Gehoord, en dat heeft mij gewekt. Waarna
 Ik schreeuwde en u wakker schudde. Toen
 Zag ik ze staan met hun getrokken mes.

ADRIANO *(bangig)*

Misschien is het hier toch geen paradijs?

GÓNZALO

We nemen 't zekere voor het onzekere:
 We blijven wakker en verlaten, met
 Getrokken zweêrd, deze vervloekte plek.

ALFONZO

Voilà! Laat ons op zoek gaan naar mijn zoon.
 Moge de hemel hem behoeden voor
 Die wilde dieren. Want hij leeft — ik vóel het!
 Hij loopt verloren, ergens op deez' eiland.
 Komaan: we gaan!

*(allen af behalve Ariël)***ARIËL**

Ja, gaat! Zoekt gij in veiligheid uw zoon.
 En ik vertel aan meester Prospero
 Wat ik hier heb gehoord en bijgewoond.

(ook af)

2. BEVRIJDING

*Weer een andere plek op het eiland.**Ergens in de verte rommelt tropische donder.***KALIBAAN** *(strompelend op, met bussel brandhout op de rug)*

O Moederke, waarom zijt gij gestorven?
 Ge liet mij achter in de klauwen van
 Die Prospero... Geeft: dat uw heetste zon
 Den dodelijkste smoor doet koken uit
 Uw giftigste moeras... Laat regen stoken
 Uit poelen vol kadavers, mest en pest...
 Doet dát venijn tot hagel vriezen en
 Zijn mottig bakkes naar de kloten ranselen...!

Ik blijf die witten aap vervloeken. Ook
 Al word ik door zijn kwelduvels geplaagd,
 Belaagd en afgetroefd. Ik zal niet stil zên!
 Mij doen ze niets — hun pietsen en pikuren,
 Lijk van een stekelzwijn. 'k Geef gene kik,
 Als ze mij pootje lappen in het slijk.
 Mij meppen met gedroogde steirten van
 Hyena's. Of serpentes naar mij smijten,
 Die naar mij sissen met gespleten tong...
 Van één ding word ik triest en razend kwaad:
 Wanneer ze met u lachen, Moederke.
 Ze zeggen dat de wereld beter af is,
 Zonder een lelijk mormel gelijk gij.
 En dat ik trek op u. Met deez' verschil.
 Dat ik nog meer dan gij naar zwavel stink,
 Naar pis en rotte vis. Ik mis u zo!

DE GEEST VAN SYCORAX (*verschijnt*)

Maar mijne kleine fijne duts, dat ge
 Daar zijt! Laat u zo op uw peêrd niet jagen,
 Door die onnozel' spasten! Zij zên dat
 Niet weêrd, want gij staat mijlenver — gelijk
 Een ster — hoog boven hunne kop te blinken.
 Laat ze toch zagen! Wij weten de waarheid:
 Er was nog nooit in de geschiedenis
 Een wezen zo aanhankelijk lijk gij.
 Geen moeder had ne schoner zoon. En nooit
 Zag iemand iemand anders liever, dan
 Ik u — tenzij wat gij mij hebt betoond,
 De jaren dat we mochten samenwonen.
 Denkt daaraan — mijn klein poepke, mijn lief sjoeke,
 Mijn schattig piezeloeke, poezewoefke —
 Als ze met u den draak proberen steken.

(*begint te verdwijnen*)

Ik zên bij u! Ik sta naast u! Ik blijf
 Bij u! Vergeet mij ooit! Ge zijt zo schoon...
 (*is verdwenen*)

KALIBAAN (*ontroerd*)

Ze heeft weer eens gelijk, ons ma. Ik moet
 Mij minder leren op te fretten, wát
 Z' ook roepen tegen mij... Ochot, ziet nu:
 Daar komt juist nen trawant van Prospero!
 Koleirig, dat ik hem zijn hout niet breng...?
 Als ik mij goed versteek, loopt hij voorbij.
 (*gooit zich neer, verborgen onder zijn mantel*)

DRINCULO (*op, zwaepend, bang*)

Mensenlief, wat is me dát hier? Daar komt weeral
 ne nieve störm! Hoort hem beuken, hoort hem
 blaffen — en geen gebenedijde boom of bessen-
 struik in de geburen om te schuilen... (*schrikt van
 de donder*) Maar ziet toch eens: die zwarte wolk!
 Ne zak vol ouwe zure wijn, gereed om neer te
 kwakken! Auw! (*weer donder*) Als dat hier nog eens
 één keer dondert, word ik zot — waar steek ik ter

bescherming mijne kop? Straks hagelt alles hier
 kapot. Hé — wat is dat hier? Ne mens of ne vis?
 Nen dooie of ne levende? (*snuift*) Als het stinkt
 lijk vis? Dan is 't ne vis. Maar niet al te fris, en
 leel'ker dan de nacht. Hoe heet dat weer — ne
 zeeduvel? De nageboorte van een stekelkwal?
 Het miskraam van nen octopus, met haar d' erop?
 Ziet dat toch af, begot — en sjínken, Lieven
 Heer! (*keijkt van dichtbij, met dichtgeknepen neus*) Benen
 lijk ne mens... Armen lijk nen aap... De kop van
 een ziekelijk schaap...? Ik zên abuis! Ne vis kan
 deez' niet zên — het is nen inlander, ocharm!
 En al een paar keer door den bliksem gefrituurd!
 Hij is zelfs nog wat warm... (*het dondert en weerlicht*)
 Miljaar, ze beginnen er weer aan! Ik kan niet
 beter doen dan om te schuilen onder zijne frak!
 Ochot — ne mens in nood kruipt bij de zotste
 kwieten in de nest... Ik duik hier onder tot die
 störm zijn grondsop heeft vergoten!

(*duikt weg, onder Kalibaan*)

STEFANO (*op, zingend, zat, fles in de hand*)

Ik ga niet meer op zee — o, nee

Ik sterf wel op het land, in 't zand

Waar dat het lot mij ook doet kruipen

Ik wil begot nooit meer verzuipen

Desnoods van kant, maar wel aan land

Desnoods verbrand, maar wel in 't zand...

(*boert*)

Amai, dat is eigenlijk nogal degoutant, als af-
 scheidslieken voor mijn eigen begraving. (*drinkt fors*)
 Ik heb nood aan ne schoneren toost voor mijn adieu.
 Iet met meer troost.

(*boert, drinkt, zingt*)

Keizer, keuning, kanonnier,

Zwabber, gabber, beiaardier —

Ze vallen allen van hun suus

Voor Mieke, Martha en voor 'Truus'

Maar niemand geilt op Tante Kaat

Een tang waar te veel haar op staat

Geen varken stinkt zo uit zijn bek

Lijk Kaatje doet: naar pis en pek

Geen vent die wenst in het vooronder

Tè zien te zên van dien dragonder

Niet één durft krabben, met haar mee,

Als Kaatje jeuk heeft aan haar snee...

(*laat zich neerploffen op Drinculo en Kalibaan*)

KALIBAAN (*gesmoord door het dubbele gewicht*)

O help, help — kwelt me niet, genade, help!

STEFANO (*schrikt, springt overeind*)

Wat is me dát hier? Zên deez' duvels of demonen?
 Probeert gijlie uw vuile manieren maar uit op
 debielen en Chinezen, niet op den dezen...

(bekijkt ze wankelend van dichtbij) Ziet dat af: het is maar enen! Peu importe: scheert u weg, jong. Ik zên niet ontsnapt aan de verdrinkingsdood om mij de stuipen op het lijf te laten jagen door een kwal met vier poten. Dan kent g' onze Stefano niet goed — bolt het af! *(trapt Kalibaan)*

KALIBAAN *(onverstaanbaar; beeft)*

Oei, help, hij martelt mij, de knecht van Prospero...

STEFANO

Wat zit die uit zijn kas te broebelen? Maakt het maar mee: een vierpotig eilandmonster, met tegelijk de seskes en een hart-attaque...

(trapt nog eens)

KALIBAAN *(jammert)*

Niet doen, ik smeeek u, zeg me wat ge wilt van mij...

STEFANO

Amai — waar heeft die goddomme onze schone moedertaal geleerd! Maar wacht 's efkens? Een monster dat kan klappen gelijk wij...? Als ik dat gezond kan maken? Kan temmen en meepakken naar Napoli? Dat is het chicste cadeau voor de rijkste keuning die ooit heeft rondgelopen op kalfsleren galoches!

KALIBAAN *(kermt, weer deels onverstaanbaar)*

Niet meer motten, astemblijft, ik zal uw stoofhout rapper brengen — astemblijft, niet doen...

STEFANO

Ocharmen, weer een ataqueske: hij slaagt alléén nog zever uit zijn botten. Ik zal hem eens laten proeven van mijn fles! Zuipen is goed tegen de stuipen, temeer als ge nog nooit gezopen hébt. En als ik hem zo bij zijn positieven breng, en tam kan maken? Dan kan ik hem verpatsen voor een schone cent. *(buigt zich met fles voorover)*

KALIBAAN *(bang)*

Nu krijg ik eerst de volle laag — ik voel het, hij wordt opgehitst en aangejaagd door Prospero — ik ga eraan...!

STEFANO *(tot de tegenstribbelende Kalibaan)*

Zeg, doet eens rustig, jongen! Mondje open. Van deez' goedje wordt uw tong wat minder krom. Mondje open, zeg ik! Genen bang — deez' rammelt uw bibberatie goed dooreen... Voi-là! Allee, nóg een slokske. Ge zult rap genoeg voelen hoe goed dat dat is voor u — en mij...

DRINCULO *(komt kort spieden)*

Ik ken die stem... Dat kan niet! Die is verzopen! Deez' moet nen duvel zên! Jezus Maria Jozef — ook dát er nog eens bij...! *(duikt weer weg)*

STEFANO *(verward)*

Vier poten, twee stemmen — wat is dééz' voor een komiek gedrocht? Zijn voorste stem is voor de stroopsmeerderij, zijn achterste voor vloeken en gekonkel. Maar al moest ik er al mijne wijn in kappen, ik zál hem van zijn ziektebed genezen. *(doet Kalibaan weer drinken)* Allee! En doet uw ander mondje ook eens open... *(trekt hoofd van Drinculo tevoorschijn)*

DRINCULO

Stefano!

STEFANO

Wát! Geeneens een monster, maar nen duvel die het heeft gemunt op mij! *(wil opstaan, wankelt)* Genade, hebt compassie, ik laat u met rust, ik zên al weg!

DRINCULO

Blijft staan! Zijt gij den echte Stefano? Raakt mij dan aan en zegt iet! Hebt genen bang — ik zên het echt!

STEFANO

Drinculo?

DRINCULO

Uwe kameraad uit de duuzend — echtig en techtig!

STEFANO

Komt gij daar dan eerst eens vanonder? Ik zal trekken aan de dunste spillebenen — als die van Drinculo erbij zên, dan zên het deez' twee stekken... Dedju, hij is het echt! Hoe zijde gij de stront gewürren van zo'n lelijk laweit? Is dat monster echt in staat om Drinculo's te schijten?

DRINCULO

Ik dacht dat die groemel doodgebliksemd was, en gij verdronken in die störm. Dus uit schrik voor die nieve störm had ik mij verstoken, onder hem en zijne frak. *(danst met Stefano wild in het rond)* Maar ge leeft nog, Stefano — en ik ook! Toch twee Napolitanen die niet zên verzopen!

STEFANO *(kokhalst)*

Niet zo draaien, gast! M'n maag keert zich nog rapper om dan gij en ik getweeën...

KALIBAAN *(bekijkt hen in verwondering; reeds tipsy)*

Deez' zên geen schabouwelijke duvels! Deez' zên schitterende schepsels! Gezonden door ne grote God, met een vurig brouwsel uit den Hoge. Ik kniel voor Hem. Voor Hem en zijn twee knechten. *(knielt, valt bijna om)*

STEFANO *(tot Drinculo)*

Hoe zijde gij gered geraakt?

DRINCULO

Ik zên zo mager dat 'k zên blijven drijven.

STEFANO

Ik heb eerst een vat wijn overboord gesmeten, daarna mijn eigen, en we zên als tweeling aangespoeld. En van wat hout en stroot heb ik dan deez' kruikske gebricoleerd — ziet eens? Geen druppel loopt verloren. Als dat geen mirakel is!

KALIBAAN (*klampt hem aan*)

Ik zweer het! Uit de grond van mijn ziel!

DRINCULO

Wat krijgt die ineens?

KALIBAAN

Ik zweer het!

STEFANO (*tot Kalibaan*)

Wat zweert er, jongen — uwe vinger?

DRINCULO

Maar daar gaan we niet aan trekken — het stinkt hier al genoeg.

KALIBAAN

Ik zweer trouw aan u en uw houten fles, en aan dien drank die niet van deze wereld is.

DRINCULO

Past maar op. Van zijn houten fles krijgt g' ook een houten kop.

STEFANO

Nee, die groemel heeft gelijk! Mijn houten fleske is een gift van God. Allee, kom nog eens ter communie, kameraad, en drinkt van mijnen Bijbel!

DRINCULO (*drinkt*)

Zá-lig, zeg!

STEFANO

Alleluja! (*drinkt ook*)

DRINCULO

Hebt ge nóg van dien engelenpis?

STEFANO

Een heel vat. Verstoken in mijne kelder... Een spelonk aan de rand van 't strand!

KALIBAAN (*reikt met zijn hand naar de kruik*)

Ik ook, ik smeeek u, ik aanbid u...

STEFANO

Als die nog veel ter communie gaat, dan komt hij nooit meer recht.

DRINCULO

Laat staan dat hij ooit nog recht zal kunnen lopen.

STEFANO

Dat kon 'm nu al niet. Allee: mondje open? (*doet Kalibaan drinken*) Amen!

KALIBAAN (*smakkend*)

Oooohhh... Vloeibaar geluk van druppels... Genot gemaakt van slokken... U zijt een God, gevallen uit de lucht!

STEFANO

Ochot — een God? Ik zên, laten we zeggen, meer Janneke Maan. Gestrunkeld over een van mijn eigen kraters en naar beneêe getotterd — santé! (*drinkt*)

DRINCULO (*bescheurt zich*)

Schol!

KALIBAAN (*bloedserieus*)

Het klopt! Nu zien ik het! Mijn moeder heeft mij u gewezen, toen ik jong was. Ze heeft alles over u verteld. Toen al was ik zot op u. O Janneke Maan! Ik zwoer bij u! Wij zwoeren alle twéé bij u!

STEFANO

Dat zên veel zweren bij mekaar. Dat kan alleen maar zó bezworen wûrren: kust hem nog eens, mijnen Bijbel. (*doet Kalibaan weer drinken*)

DRINCULO

Wat een lichtgelovig monster is me dat, zeg? 'Janneke Maan...' Onnozele sukkel. En zeggen dat ik daar zo'n bang van had! (*neemt de kruik over van Kalibaan*)

KALIBAAN (*tot Stefano, buigend*)

Ik kus uw Bijbel én uw voet. U zijt: Mijn God. Ik schenk u alles wat deez' eiland Aan pracht en rijkdom te vergeven heeft.

DRINCULO (*tot Stefano*)

Jaja — maar als ge slaapt, zal hij wel gaan lopen met uw fles.

KALIBAAN

Niet waar!

Ik zweer u trouwe dienst. Ik zên van u.

STEFANO

Zwéért dan. Knielt en kust mijn voeten.

DRINCULO

Hij gaat het nog doen ook, die ranzige groemel. Zoudt g' in uw broek niet pissen van 't lachen?

STEFANO (*tot Kalibaan*)

Kussen, zeg ik! Op uw knieën!

DRINCULO (*zelfwankelend*)

Als hij niet zo bezopen was, dat monster van halfzeven, ge zoudt goesting krijgen om

hem een paar motten rond zijn oren te geven.
Zo zat lijk een kanon is hij!

KALIBAAN (*knielt neer voor Stefano*)

Ik zweer, mijnheer, alleen nog u te dienen.
Ik breng u naar mijn zoetste bronnen, pluk
De rijpste kriekskes, vang de vetste vis —
Ik draag mijn stoofhout in 't vervolg naar u.
Laat hem die ik nu dien, creperen. Dien
Tiran bezorg ik zelfs geen korrel zand.
Ik zên van u, gij wonderlijke man!

DRINCULO (*giert*)

Hoe zielig kan zo'n monster wûrren? Van nen ouwe
zuiplap gelijk gij maakt hij ne goddelijken held.

STEFANO (*toch een beetje op zijn teen getrapt*)

Past op — die jongen is zo lomp nog niet...

KALIBAAN

Ik zal u onze appelbomen tonen,
En al onz' zwaar beladen hazelaren.
Ik wroet en snuffel noten uit de grond
En eieren uit papegaaïennesten.
Ik leer u strikken zetten voor nen aap,
Vang malse meeuwenjongen op een rots...

STEFANO

Genoeg tamtam: toont ons de weg naar al
dat schoons — komaan!

DRINCULO

Pardon?

STEFANO

Nu dat onze keuning en de rest van zijn bende
verzopen zên, nemen gij en ik hier alles in bezit.
Hier! Draagt gij ons kruikske maar. We zullen
het rap genoeg weer kunnen vullen. (*tot Kalibaan*)
Allee, gast: en avant!

KALIBAAN (*neemt, onzeker stappend, de leiding;
zingend à la 'Bandiera Rossa —Avanti o Popolo'*)

Vaarwel geweldenaar
Vaarwel tiran
Tarara Prospero
Gij charlatan
Adieu gij plunderaar
Adieu gij slang
Ter dood met Prospero
Met dien despoot
Bonjour patattenboer
Naar het gevang
Gedaan met Prospero
Als sterke man...

DRINCULO (*loopt tegen zijn zjn mee; tot Stefano*)

Moet het echt, dat zingen? Ik héb al koppijn.

STEFANO

Laat hem doen — het is een monster!

DRINCULO

Het is een drankorgel en het staat vals.

STEFANO

Wat hadt ge verwacht dan, in deez' kankerplek:
een sopraan? Een prima donna van de Scala van
Milaan?

KALIBAAN (*steeds vrolijker en driester*)

Ik maak geen dammen meer
Vang geen kornijn
Ik schuur de vloer niet meer
'k Doe gene was
Ik kap geen bomen om
'k Zeg niet waarom
Neem geen bevelen meer
Ik zên niet dom

Want Ka-, Ka-, Kalibaan
Is met een ander meegegaan
Ja Ka-, Ka-, Kalibaan
Nen nieven baas, een nief bestaan
Voor Ka-, Ka-, Kalibaan
Ne nieve meester, nieve baan,
Ja Ka-, Ka-, Kalibaan
En met dien ouwen is 't gedaan —
En met dien ouwen is 't gedaan!

(*roept, terwijl ze alle die afstrompelen*)

Moederke? Hoort ge mij? Ik zên vrij, moeder!
Eindelijk vrij — hoera!

(*af*)

DERDE BEDRIJF

1. LIEFDESLABEUR

Voor de hut van Prospero en Miranda.

FERDINANDO (*op, met een houtblok en een bijl*)

In sport is afzien heel normaal — labeur
Vergróót de lol. Ontgruuning zonder kwelling?
Dat is een dooie mus. Wie weelde zoekt,
Geniet van zwoegen. Maar corvee lijk deze?
Ik werd kaduul en hoorndul, als zij
Niet op mijn vingers keek — mijn meesteres,
Die zelfs een lijk verliefd zou op doen leven.
Ik voel geen zeer meer in mijn armen! Zij
Is tien keer liever dan haar vader lomp —
Dien ouwe zot is nen tiran. Ik heb
Al duuzend van die stukken hout versjouwd
En op nen hoop gelêid, gelijk hij 't wilt.
Mijn pronte patrones begint bijkans
Te janken als ze 't ziet. Ze zag, zegt ze,
Nog nooit ne man zo'n slavenarbeid doen!
Maar soit. Als ik travak, droom ik van haar.
Wat zwaar lijk lood was, wordt dan vederlicht.

MIRANDA (*op; gevolgd door Prospero die ongezien blijft*)
Werkt eens wat minder, astembliëft. 'k Wou dat
Den bliksem al dat hout in brand zou steken!
Omdat het u heeft afgebeeld, zal het
In onze stoof door vocht en hars zó janken,
Dat ik er doof en dul van werd... Stopt toch!
Mijn vader is aan het studeren, rust
Een beetje. Hij is urenlank uit beeld.

FERDINANDO

Maar meesteres — beveelster van mijn hart:
De zon zal ondergaan voordat ik heb
Gedaan wat hij, met stress, bevolen heeft.

MIRANDA

Laat mij dan een paar blokken dragen naar
De stoof, en legt gij uwe kop wat neer.

FERDINANDO

Geen sprake van, mijn goddelijke vlam!
Mijn spieren scheurden eer, ik brak mijn rug,
Dan dat ik u zo'n schand deed ondergaan,
Terwijl ik op mijn luie kont bleef zitten.

MIRANDA (*pakt toch een stuk hout vast, plagerig*)

Deez' gaat mij af, zo goed lijk u. En mij

Zal 't lichter vallen, want ik doe deez' gêre —
En gij tegen uw goesting!

FERDINANDO (*gespeeld verontwaardigd*)

Niemendal!

PROSPERO (*terzijde, maar naar Miranda kijkend*)

Mijn zoetekoekske toch — de koorts heeft u
Te pakken. Uw bezoekske zegt genoeg!

MIRANDA (*tot Ferdinando*)

Stopt nu!

Ge ziet er muugskes uit. Onder uw ogen.

FERDINANDO

Bijlange nie, bezitster van mijn ziel.
Al is het nacht — de zon komt op als gij
Verschijnt. Maar tot wie richt ik mijn gebeden?
Wat is uw naam?

MIRANDA

Miranda. Oei, mijn vader —
Ik had bij hoog en laag beloofd te zwijgen...!

FERDINANDO (*verzalgd*)

Miranda? Kroon van schoonheid, allerlanda!
Genot en welbehagen, allerhanda...!
Den top van al wat duur en dierbaar is!
Aan vele vrouwen bleef mijn oog al haperen,
Hun weke woordjes dreven mij tot slavernij
En elk van hen bezat een grave gave,
Een deugd, een trekske dat mijn hart bekoorde...
Maar geen beroerde mij zo innig dat
Ik hier of daar ook geen gebrekske zag.
Een schoonheidsvlekske dat wat afbreuk deê
Aan de voorbeeldigheid van hun beauté...
Maar gij? Volmaakte, weergaloze zon!
De vrucht van de perfectste aller schepsels!

MIRANDA (*eveneens verzalgd*)

Niet liegen, hé!

Ik zag nog nooit een ander meiske van
Gezicht, geen vrouwenvorm dan die van mij —
In mijne spiegel, of het oppervlak
Van onze vijver. Nooit zag ik ne man —
Mijne papoe niet meegeteld. En gij!
Maar hoe de mensen op een ander zên?
Ik weet het niet! En toch. Zonder mijn eer —
Mijn eerste keer — onnozel te riskeren...
En zonder weten wat ik kan mankeren,
Wens ik niet nóg ne man te leren kennen...

Een wezen, welgeschapener dan gij?
Zelfs in mijn fantasie bestaat dat nie.
Maar soit, ik sta hier weer te klessebessen
En slaag de raad van vader in de wind...
(doet of ze weg wil gaan)

FERDINANDO *(houdt haar staande)*

Mirandake...?
Ik zên als prins geboren, 'k zên misschien
Al keuning — wás het maar niet zo! Normaal
Zou 'k deez' gesjouw met blokken hout zo goed
Verdragen als een bromvlieg op mijn lippen.
Maar luistert naar deez' hart! Van het moment
Dat het u zag is het naar u gevlogen.
Daar vond het kost en inwoon, en één doel:
U dienen lijk nen onderworpen slaaf...
Wat is dan: blokken sleuren? Kattenpis!

MIRANDA

Vergis ik mij, of is deez' uw manier
Om mij te zeggen: 'Kind, ik zien u gêre'?

FERDINANDO *(richt blik naar de hemel)*

Jezus, Maria, Jozef — astemblaieft!
Als ik de waarheid spreek, bekroont mij dan
Met dat wat ik het meest begeer. Maar als
Ik lieg, beloont mij dan met het verderf
Van al wat mij tot voordeel strekken kan...

MIRANDA *(verward)*

En wat precies wilt ge met deez' dan zeggen...?

FERDINANDO

Dat ik u — méér dan wat op deez' planeet
Beweegt en leeft — bemin, begeer, bewonder...

MIRANDA *(ontroerd)*

Wat zên ik voor een kalf? Ik sta te janken
Om iet wat mij gelukkig maakt.

FERDINANDO

Niet doen!

Als iemand hier mag janken, dan zên ik het.

MIRANDA

Ik zên geen prinsen weêrd. Ik durf u niet
Offreren wat ik u zou willen geven.
Nog minder: uit mijn eigen pakken waar
Ik nu, uit alle macht, naar smacht... Maar soit,
Da's zotteklap. Hoe meer het zich versteekt,
Hoe meer het toch naar buiten spuit... Vooruit —
Niet langer lijk ne kwezel rond de pot
Gedraaid! Als gij mij wilt, word ik uw vrouw.
Ziet ge zo'n boterbrief niet zitten? Geen
Probleem: ik slijt mijn leven als uw meid.
Ge moogt mij refuseren in uw bed,
Maar niet als dienaar — al zijt ge mij
Waarschijnlijk liever kwijt dan rijk... Voilà!

FERDINANDO

Mijn meid? Gij zijt mijn heerseres en ik,
Voortaan, uw nederigste onderdaan.

MIRANDA

Hoor ik dat goed? Gij wordt dus mijne man?

FERDINANDO

Ik neem die zoete last op mij, meer dan
Ne slaaf zich van zijn ketens wil bevrijden.
Geeft mij uw hand!

MIRANDA *(geeft hem haar hand)*

Ge krijgt mijn hart erbij.
Vaarwel, voor een halfuur!

FERDINANDO *(kust haar hand)*

Vaarwel, voor een kwartier!

MIRANDA *(kust zijn hand)*

Adieu, voor ne minuut!

FERDINANDO

Adieu — ik blijf bij u!
(beiden af)

PROSPERO

Zo dartel blij lijk zij, mag ik niet zên —
En toch maakt niks mij méér gelukkig...
Maar hiermee is den boel nog niet geregeld.
Aan 't werk! Want vóór het vallen van den nacht,
Moet alles zên beklonken en bezegeld.
(af)

2. MOORDCOMLOT

Weer een andere plek op het eiland.

STEFANO *(op, gevolgd door Drinculo en Kalibaan, alle drie flink beschonken)*

Niet memmen, gast! Eerst als ons vat leeg is,
drinken we water — genen druppel eerder.
Kom, Kapitein Groemel: zuipt nog eens op
de gezondheid van uwe nieve keuning!
(doet hem drinken)

DRINCULO

Is dat daar uwe kapitein? Zelfs op deez' eiland
staat ne vogelschrik hoger in rang. Terwijl as dat
w' hier zogezeid maar met z'n vijven zên. En als
die twee anderen even grote debielen zên? Amai!

STEFANO

Wat dan? Zegt het maar.

DRINCULO

Awel... Dan is euh... Dan is dat... Wel: dingens, hé!

STEFANO

Wátte?

DRINCULO

Awel... Dan is uwe staat in staat om óm te totteren nog voor dat hij bestaat. Voilà!

STEFANO

Zijde gij zat of zo?

DRINCULO

Ik zeg tenminste íet. Die Kap'tein Groemel van u, die heeft zijn tong mee naar binnen gesloekt. En zijn ogen draaien ook al naar de binnenkant van zijne kop.

STEFANO

Wat hadt ge verwacht? Dat ze naar den binnenkant zouden draaien van zijn gat?

DRINCULO

Daar valt waarschijnlijk meer te zien dan aan de binnenkant van ne kop lijk die van hem.

STEFANO *(tot Kalibaan)*

Is dat waar jongen? Valt er in uw gat meer te zien dan in uw kop? Hallokes! *(éloopt op Kalibaans hoofd als op een kokosnoot)* Is er iemand thuis? Zegt eens íet of moet ik ineens een dokter halen?

KALIBAAN

Merci, Mijnheer de God! Laat mij uw schone schoenen kussen. *(wijst naar Drinculo)* Niet die van hem. Nooit! Die laffen hond bezit geen kloten of courage.

DRINCULO

Ge liegt, lamlendig lelijk mormel. Ik zou, voor ne niet, zelfs ne gardevil op zijn bakkes durven toeken. Allee, zeg! Heeft er nu ooit iemand bestaan die zoveel heeft gezopen als ik vandaag, en tóch ne lafaard was? Onnozel manneke... Hoe kan iemand zo monstrueus liegen, terwijl hijzelf nen hele zot is én nen halfbakken chimpansee?

KALIBAAN *(tot Stefano)*

Hij lacht met Kalibaan! Waarom laat mijne God — Mijn Ál, mijn Meester — dat zomaar begaan?

DRINCULO *(lacht)*

'Mijne God', zegt die! Ochot: wie zo mismaakt is, ziet in elken dep ne God.

KALIBAAN

Nu lacht hij ook met u! Waar blijft zijn straf?

STEFANO *(tot Drinculo)*

Nog één woord, makker, en ik spoel uw vuile muil met gruune zeep. En als g' u nog niet voegt, hang ik u op. Verstaan? Kalibaan is mijnen onderdaan, niemand schijt hem uit.

KALIBAAN *(buigt diep)*

Merci, Hoog Edelgeboren Keuning! Maar mag ik ook een voorzichtig verzoekske placeren van mijnentwege?

DRINCULO *(schamper)*

Doet maar — we sterven van de curiositeit!

STEFANO *(stampvoet, tot Drinculo)*

Hoor ik u nog? Daagt mij niet uit, hé! *(tot Kalibaan)* Zegt het maar, jongen. Op uw gemakske. *(Ariël is, ongezien en onzichtbaar, opgekomen)*

KALIBAAN

Gelijk ik al gezeid heb: ik was tot nu den onderdaan van nen tiran. Nen tovenaar met slinkse truken. Daarmee heeft hij ons moeder en mij bestolen van deez' paradijs.

ARIËL *(imiteert de stem van Drinculo)*

Ge liegt dat ge zwart ziet!

KALIBAAN *(tot Drinculo)*

Ge liegt zelf, mottigen aap, met uw lachske altijd! Ik hoop dat mijne meester u opknoopt!

STEFANO

Drinculoke, schone vriend? Als ge dat mormel zijn relaas nog ene keer onderbreekt? Dan breek ik een paar tanden uit uwe smoel. Verstaan?

DRINCULO

Maar ik heb niks gezeid.

STEFANO

Zwijgt dan! En gij: doet voort.

KALIBAAN

Ik sprak van Prospero, den bullebak. Hij kreeg deez' eiland door zijn toverstreken. Als uwe Hoogheid hem daarvoor wilt straffen? Gij kunt dat en gij durft dat — hij daar niet... *(wijst op Drinculo)*

STEFANO

Dat is een feit dat zeker is. Doet voort!

KALIBAAN

Gij wordt dan heer en meester. Ík uw knecht.

STEFANO

Jaja, oké — maar hoe? Brengt gij mij naar die spast?

KALIBAAN

Ik leid u naar hem toe terwijl hij slaapt.
Gij klopt hem dan ne spijker door de kop.

ARIËL *(met de stem van Drinculo)*

Da'kunde gij niet — ge liegt!

KALIBAAN *(tot Drinculo)*

Gestampde kwistenbiebel,
Gij vozen Jan-m'n-kloten!

DRINCULO

Voor wat nu weer?

KALIBAAN *(tot Stefano)*

Ik smEEK u, majesteit: ramt hem ineen!
Neemt hem uw kruiksken af! Hij moet maar weer
Wat water leren drinken van de zee —
En zeker niet van mijn zoetwaterbron...!

STEFANO *(oog in oog met Drinculo)*

Beste vriend? Ge speelt met vuur. Nog één woord
tijdens de parlee van deze sukkelaar, en ik verliet
hier mijn geduld en mijn compassie. Ja? Ik slaag u
zo plat lijk ne pladijs.

DRINCULO

Wat heb ik dan misdaan? Nietske. Ik zal een
eindeke verder gaan staan, oké?

STEFANO

Gij hebt gezeid dat die jongen liegt.

DRINCULO

Ikke?

STEFANO

Gij, ja.

ARIËL *(met de stem van Drinculo)*

Gij liegt! Gij!

STEFANO

Ah zo — ik lieg? Pakt aan! *(slaat Drinculo)* En als
ge nog zo'n toek op uw bakkes wilt? Zegt dan
nog eens dat ik lieg.

DRINCULO

Ik heb dat níet gezeid! Gij zijt óf krikkele-zot,
ofwel zo doof gelijk ne pot. Dat komt ervan,
van al dat zuipen. Ik hoop dat uwe groemel het
mond-en-klauwzeer krijgt! En steekt gij uw
kruikske waar dat ge er nóg meer plezier van
hebt dan door eraan te lebben.

STEFANO *(op hem af, met geheven vuist)*

Hebt ge goesting om hier eens aan te lebben,
misschien?

KALIBAAN

Ja! Doen! Slaat hem dood!

DRINCULO

Nee, nee — sorry, het was eruit voorda'k het wist...

STEFANO

Gaat dan nog maar een eindeke vérder verder staan.
En gij? Doet voort. Over dien Dinges, die 'Prospero'.

KALIBAAN

Hij doet altijd een dutje op den noen.
Ge kunt hem wurgén met nen ijzerdraad,
Zijn'kop uiteen doen spetten met ne steen,
Hem kelen of hem spietsen op ne paal...
Maar wat g'ook doet, neemt eerst zijn boeken af.
Zonder pampierderij is hij ne foemp
Lijk iedereen. Geen van zijn geesten zal
Hem nog gehoorzamen. Ze haten hem,
Nog meer dan ik. Verbrandt zijn boeken! Maar
Bewaart zijn meubels en zijn huisgerief.
Die komen goed van pas, voor wat ge later
In gang kunt steken — met zijn grootste schat.
Zijn dochter! Volgens hem het schoonste meiske
Dat ooit het rijk der levenden betrad.

STEFANO

En is het wat? Of is 't maar zo-en-zo...

KALIBAAN

Ik zag in mijn bestaan geen ander vrouwmens
Dan Sycorax, mijn moederke — én zij...

STEFANO

En?

KALIBAAN

Dat meiske steekt mijn moeder dik voorbij.
Geen schilderij deed recht aan zo'n model.

STEFANO

Zó schoon? Allee, gij!

KALIBAAN

Ze is geschapen voor ne man lijk gij.

STEFANO

In welke zin?

KALIBAAN

In elke zin die ge kunt fantaseren.
Uw bed. En ooit: uw rijke, pronte kroost.

STEFANO

Dan is 't beslist. Ik blaas die gast zijn keirs uit.
Ik word keuning en zijn dochter mijn keuningin
— hiep hiep hoera voor mijn eigen!

DRINCULO

En ikke?

STEFANO

Gij wordt mijnen onderkeuning.

DRINCULO (*blij*)

Allee: merci.

STEFANO (*wijst op Kalibaan*)

En hij daar ook.

DRINCULO (*pissig*)

Awel: merci!

STEFANO

Begint niet weer een zaag te spannen, maat.
We gaan allemaal even rijk zên! Kom, geeft mij
uw hand — oké? Ik had niet op u mogen motten,
maar gij moet leren om uw tongeske in toom
te houden. Akkoord? (*geeft hem het kruikske*)

STEFANO (*neemt hand en kruikske aan*)

Oké, dan — zand erover.

KALIBAAN

Meester? Over die Prospero...
Hij zal op deez' moment aan 't maffen zên.
Breng ik u daar — en brengt gij hém dan om?

STEFANO

't Is al gebeurd. Ik moet het alleen nog maar doen.

KALIBAAN

Merci — ik zén zo blij lijk een kornijn
Met ne wörtel! Laat ons dat vieren. Zingt
Dat lieken nog eens, dat ge mij woudt leren?

STEFANO

Ge woudt níet! Ge waart dwars en chaggerijnig.

KALIBAAN

Oh: astembliëft, astembliëft, astembliëft...?

STEFANO

Allee — omdat gij het zijt. Drinculo?

Zingt mee, jong. (*zingt vals*)

Alle mensen, altogader:

Schijt ze uit en schijt ze onder,

Da's voor iedereen gezonder

Want:

Bij u ligt niks meer op uw maag

En hunne moestuin wordt een wonder

Gunt dus alleman zijn volle laag:

Schijt ze uit en schijt ze onder

Da's voor iedereen gezonder

DRINCULO (*vanafreeds halfweg*)

Hola, Paola! Stopt, zeg ik! Hoh, hoh!

STEFANO

Wat? Is 't niet juist, of wat?

DRINCULO

De woorden wel. Het airke niet.

STEFANO

Hoe ging dat dan?

(*Ariël speelt het wijsje op zijn instrumenten*)

STEFANO

Wat is dat hier, zo ineens?

DRINCULO

Dát is dat airke!

STEFANO

Dat weet mijn gat ook — maar wie speelt het?

DRINCULO (*kijkt bang rond*)

Niemand.

STEFANO

Niemand? Wat is dat voor een naam.
Niemand heet zo!

DRINCULO

Hoe?

STEFANO

Niemand!

DRINCULO (*steeds banger*)

Awel, dat zég ik toch!

STEFANO

Wat?

DRINCULO

Dat het niemand is!

STEFANO (*maait met zijn vuisten in het rond*)

Hé, 'Niemand'! Hoort ge mij? Als ge ne mens
zijt, toont u dan in uwe ware gedaante. Zijt ge
nen duvel? Kruipt dan snel terug in uw hel.

DRINCULO (*slaat een kruisteken*)

Nen duvel? (*zinkt op zijn knieën neer*) Vergeeft me
mijn zonden, astembliëft, ik heb het allemaal
niet zo bedoeld.

STEFANO (*schaduwboксend*)

Mij moet ge niks vergeven, ook dood betaal ik
al mijn schulden. Maar probeert me eerst maar
eens zover te krijgen — kom!

KALIBAAN (*geamuseerd*)

Meester... Gij hebt toch genen bang, of zo?

STEFANO

Ik had genen bang van u, en nog minder van
deze schijter. Kom! Waar blijft hij nu?

KALIBAAN (*kalmeert hem*)

't Heeft geen avance om schuw te zên. Deez' plek
Barst uit van het geluid. Ze zingt en klingelt,
Uw oren tuiten van den tingeltangel
Van duuzend vogelkes en beestenzangen...

Van stemmen die, zo gauw ge wakker wordt,
U weer verlokken om in slaap te totteren...
Zelfs in uw dromen schuift den hemel open;
Zo kan het engelkoor ne lofzang brengen,
Bedwelmend lijk papavers in de lente...
Weer wakker denkt ge, jankend: 'Laat mij liggen!
Ik wil maar één ding: voort te mogen dromen...'
Het leven hier is niks dan melodie!

STEFANO

Overall feesten en gratis muziek?
Het maakt mijn koninkrijk nog fabelachtiger!

KALIBAAN

Eens Prospero verdelgd is en begraven!

STEFANO

Dat spreekt voor zich. Zijn uren zên geteld.

DRINCULO

Mannekes? Dat muziekske drementel weg. Laat
het ons volgen — en ons daarna kwijten van ons
hachelijk labeur.

STEFANO

Kap'tein Groemel? Gij voorop, wij volgen u.
(*ze stappen, in slordige ganzenpas*) 'k Zou wel die
muzikant eens willen zien. Die speelt er nog
niet neffen, op zijnen trekzak.

DRINCULO

Trekzak? Dat is een mondmuziekske.

STEFANO

Dat is nen trekzak, zeg ik.

DRINCULO

Dat is een mondmuziekske, zot!

STEFANO

Trekzak!

DRINCULO

Mondmuziekske!
(*allen af*)

3. TAFELTJE-DEK-JE

Weer op dezelfde plek als in II.1.

GÓNZALO

(*op, gevolgd door Alfonso, Antonio, Sebastiano en Adriano*)
Het spijt me zeer: ik kán niet meer — ik krijg
Nog een geraaktheid! Mijn geraamte rammelt,
Mijn knoken knakken, mijnen tikker sputtert,
En aan deez' doolfhof zit noch kop noch steirt...

ADRIANO (*knikt, zuchtend*)

Links, rechts? Naar achter, rechtendoor of krom?
Tazáám! We staan weer waar we zên begonnen.

ALFONZO

Ik zên ook uitgeput... Is deez' mijn brein,
Of is het al gelei... Genoeg! Ik zeg
Mijn hoop vaarwel. Niet langer zal ik naar
Haar duistere verleiding luisteren.
We hebben rondgedoold voor niks. Hij 's dood.
Mijn Ferdinando is verdronken in
De zee die met ons lacht, omdat we hem
Toch blijven zoeken op begane grond.
Maar hij is weg. (*begraaft het hoofd in de handen*)

ANTONIO (*terzijde, tot Sebastiano*)

Wat heb ik u voorspeld?
Zijn hoop? Verdamp't. Zijne ressort? Gebroken...
Ons plan krijgt rap genoeg een tweede kans.

SEBASTIANO (*ook terzijde*)

Die mogen we niet weer verkloten. Maar
Wanneer dan?

ANTONIO

Van de nacht al — mijn gedacht!
Dat dolen heeft ze danig afgemat.
Ze zullen deze keer niet wakker schieten.
Akkoord?

SEBASTIANO

Ik heb u goed gehoord. Tot straks!

(*Prospero verschijnt — ongezien en op bevreemdende,
verheven muziek*)

GÓNZALO

Wat is dat voor betoverend geluid?

ADRIANO

Muziek die rechtstreeks uit de hemel komt?

(*allerlei vreemde wezens brengen een rijk gevulde tafel op;
ze dansen eromheen als rond een totempaal, inmiddels
de koning en zijn gevolg naderbij wenkend, en uitnodigend
om te eten en te drinken; plots verdwijnen ze weer*)

ALFONZO

Mijn God —
Was deez' ne zegen of ne vloek? Bescherm't ons!

ADRIANO (*staat al bij de tafel te watertanden*)

Waartegen dan?

ALFONZO

Of engelen, of duvels!

GÓNZALO

Deez' was een levend poesjenellenspel!
'k Neem vanaf nu alle legendes aan

Voor waar. Dat eenhoorns bestaan... Cyclopen...
Ook schepsels die half man zên en half peêrd...

ADRIANO (*peutert al aan het eten*)

Als ze van veur maar man zên en een peêrd
Langst achter. Omgekeerd? Dat wilt ge niet
Zien zwaaien met zijn steirt... Ziet ge 't al vóór u?

ANTONIO

Zelfs dan zou ik erin geloven, als
Ik het maar zag met eigen ogen. Nooit
Zwoer ik het af, al werd ik thuis bespot.
Avonturiers hebben nog nooit gelogen.

GÓNZALO

Zou men ons echt in Napoli geloven,
Als we van deez' soort inboorlingen repten?
Het tegendeel van monsters — grote kinderen.
Misschien wanstaltig van postuur, maar zacht
Van ziel en zeden. En voornamer dan
Te vinden valt onder de meeste, zeg
maar: alle mensen die ontwikkeld zên.

PROSPERO (*terzijde; monkelend*)

Zegt dat gerust twee keer! In uw gezelschap
Zên er een paar die wreder zên dan beulen.

ALFONZO

In elk geval: ik sta versteld van hun
Gedaantes, kreten en gebaren. Zij
Hebben geen woorden nodig om te spreken.
Zij praten prachtig met hun hele lijf.

PROSPERO (*terzijde; monkelend*)

Die velt zijn oordeel wel wat snel...!

ADRIANO (*schenkt zich beker wijn uit*)

Toch spijtig dat ze zo rap zên verdwenen.
Ik had het gêre geprobéêrd.

SEBASTIANO

Wat dan?

Om rond die tafel mee te hossen lijk
Die bietekwieten?

ADRIANO

Nee! Een klapke doen.

SEBASTIANO

Barbaarse kloefkappers, die klappen niet.
Die kloppen op uw bakkes tot ge meurg zijt.

GÓNZALO

Voorlopig schenken zij ons deez' banket,
Dat ik persoonlijk niet ga refuseren.
(*neemt een vrucht*)

ANTONIO (*tast ook toe*)

Als ik moet sterven, zal het niet zên van
Den honger — en nog minder van den dust!

GÓNZALO (*tot Alfonso*)

Tast toe, mijn vorst! Het is verrukkelijk.

ADRIANO

Ge lakt uw duimen en uw vingers af!

ALFONZO (*met lange tanden*)

Och, waarom niet? Wellicht wordt deez' het lêste
Dat ik nog door mijn keel zal krijgen — niks
Kan mij nog schelen, alles is voorbij!
Sebastiano, bruur? Komaan: eet mee
Met mij, en met den hertog van Milaan.

(*donderslag en bliksemsflits: Ariël verschijnt in een wolk van rook
en in de vorm van een harpij; hij krijst en slaat met zijn vleugels
— als bij toverslag verdwijnt alle eten en drank van de tafel*)

ANTONIO

Wat is me dat voor lijf?

(*trekt zijn zwaard, net als Sebastiano*)

GÓNZALO

Half vogel en

Half wijf?

ADRIANO (*bewonderend*)

Amai — die hadden we nog niet
Gehad...

ARIËL

Zwijgt, allemaal! En legt die wapens neer!
Ik zie drie hoge zondaars hier. Het lot
Heeft aan de zee — al is die altijd hongerig —
Bevolen om ze uit te braken, op
Deez' onbewoonde eiland. Zij zên geen
Publiek, gezelschap, feest of eer nog weêrd!
(*lacht met de dreigende Gónzalo*)
Verzet u niet! Uw zweêrd is nutteloos.
Het is te zwaar gewûrren voor uw kracht.
En het metaal waaruit het is gesmeed,
Sneed eer de wind in twee — of kliefde eer
De zee aan repen — dan mijn vleugels en
Mijn kop te kwetsen. Denkt u dat ik zwets?
Probeert het dan! Ze wegen meer dan lood...

(*alle belaagden proberen hun zwaard te heffen,
maar verstijven allen*)

ARIËL (*wandelt langs Alfonso, Antonio en Sebastiano*)

Nog zwaarder is de boodschap die ik breng.
De goede Prospero is uit zijn schoon'
Milaan verjaagd. Gedreien gaaft ge 'm prijs,
Met een onschuldig kind, aan eb en vloed.
De zee, die deze wandaad nu vergoedt,
Heeft u, Alfonso, van uw zoon beroofd.
En ik beloof u deez': geen plotse dood,
Maar sluipende teloorgang die het licht
Lamlendig langzaam in uw kop zal doven.
Die kwaal? Die vlóek?

U kúnt die keren. Door oprecht berouw.
Door weer te leven voor fatsoen en trouw.

*(Ariël verdwijnt krijgsend, met donderslag en bliksemflits;
op de verheven muziek verschijnen opnieuw de wonderlijke
wezens, ze dansen weer, gesticulerend en grimassend,
en verdwijnen dan met medeneming van de tafel)*

PROSPERO *(tijdens de dans tot Ariël, die weer is als zichzelf)*

Mijn windekind! Gij hebt perfect harpij
Gespeeld. Wel elegant, maar scherp en wreed.
Ge liet niks onvermeld van wat ik vroeg,
Geen onverbloemd verwijt bleef achterwege.

(grijnst)

En zij daar — al de figuranten van
Mijn onderwereld — weten ook van wanten,
Met vuur en accuraat gevoel voor ritme! *(trots)*
De tover van mijn encenering is
Intact, mijn kunst nog altijd kloek en krachtig...
'Verbeelding' heet het net dat ik heb uit-
Gezet — mijn vijand is erin verstrikt:
Ik heb hem in mijn hand en in mijn macht!
Kom, laat ze nu in hun verdwazing achter.
Wij gaan naar hem die zij verdronken achten
En naar ons beider lieveling, Miranda. *(beiden af)*

GÓNZALO *(ontspant, net als de anderen)*

God in de hemel, beste vorst: waarom
Zo bleek? U kijkt lijk of u naar een spook
Hebt moeten zien.

ALFONZO

't Is gruwelijk... Zo gruwelijk!
Het rolde uit de monden van de golven...
De stórmwind zong het uit... Zijn donder ook...
Diep, donker, daverend: een orgelpijp,
Recht uit de hel... De naam van Prospero!
Mijn zonde bonkte in mijn oren, luid
En onomwonden. Daarom vond mijn zoon
Zijn graf in slijk! Ik volg hem, dieper dan
Een sonde zinkt, en deel zijn bed van modder...

(laat zijn zwaard vallen en rent af)

SEBASTIANO *(tot Antonio)*

Eén vijand met ne keer... Zo legt men, heel
Alleen, een leger om.

ANTONIO

En gij zijt zelfs
Met twee, want ik doe mee. Ten aanval, kom!
(ze lopen allebei af, met zwaard)

ADRIANO *(verbouwereerd)*

Verstaat er iemand nog, wat hier gebeurt?

GÓNZALO

Ze zên ten einde raad, vergiftigd door
Een schuld die pas na jaren in hun geest
Begot te etteren. Erachteraan,
Vooruit! Om te voorkomen dat zij in
Hun razernij hun schand nog groter maken.

(beiden gejaagd, maar strompelend af)

VIERDE BEDRIJF

1. DEN ONDERTROUW

Weer voor de hut van Prospero en Miranda.

De vreemde wezens uit de vorige scène komen terug op, dit keer op nog vrolijker muziek. Ze dragen geen tafel, maar een draagstoel met daarin de opgetogen Miranda en Ferdinando. De processie vormt een kring, tot vermaak van de twee geliefden. Prospero, met Ariël aan zijn zijde, komt op en zet de stoet stil.

PROSPERO

Tot hier en verder niet!
En luistert goed naar mij...

MIRANDA (*bang*)

Papoe —
Zij zên met veel, ze lieten ons geen keus...

FERDINANDO (*beheerst vijandig*)

Ik weet niet wie of wat die gasten zên,
Maar zag het als mijn plicht de veiligheid
Van uw geliefde dochter te bewaken.

PROSPERO

Zwijgt alle twee! (*tot Ferdinando*)
Dat gij hier zijt — bevrijd,
Verblijd, en aan de zijde van mijn kind —
Gebeurt omdat ik het zo heb gewild.
Die 'gasten' vallen onder mijn bewind.
Beschimpt ze niet, ik zên aan ze gehecht.
Zij volgen mij, met hart en ziel, al jaren:
Mijn goede geesten, trouwe compagnons...!
(*loopt langs de wezens: geeft ze schouderklopjes, knipogen, etc...*)
Alleen kwatongen noemen hen 'raar volk'.
Ik zou het zonder hen niet hebben uitgezongen
In deze wrede, harde, lege wereld,
Die zelden voor gezellen zorgt als deze.
Ze zên lijk edelstenen. Eens geslepen,
Vergeet men snel hoe ruw ze zên geweest.
Men ziet alleen hun schittering. Ik zag
Daarvóór hun waarde al. Hun gloed? Hun glans?
Mijn steun en toeverlaat, par excellence.
(*weer tot Ferdinando*)
Maar nu, wat uw persoon betreft... Ik vraag
Verschoning. Al te zwaar heb ik u op
De proef gesteld. Uw kwelling was een test —
Ge deedt uw best en zijt subliem geslaagd...
Dus hebt ge recht op uw beloning.
(*tot Miranda*) Haar.

MIRANDA

Ikke?

FERDINANDO

Zij?

MIRANDA (*blij*)

Wij?

PROSPERO (*tot Ferdinando*)

Wat mij het liefste is in deez' bestaan,
Leg ik van nu af in uw jonge pollen,
Waarvan da' 'k weet dat ze mijn schetenbees
Nog meer gaan koesteren dan ik al deed —
En ook op plekskes waar ik dat niet mag...!
Te streng bleef uw verlangen onvervuld.
Ge krijgt mijn zegen — en daarmee Miranda.

FERDINANDO

Ik weet niet wat te zeggen, Prospero —
Euh: schoonpapa! Tenzij dat ik u zweer
Nooit haar of uw vertrouwen te beschamen.

PROSPERO

Dat is u ook geraaien, beste vriend. (*tot Miranda*)
En gij — bijou van mij? Licht van mijn leven?
Het doet zo'n deugd u weg te mogen geven
Aan wie ge zelf allang hebt ingepalmd.
Ik heb wel één verzoekske voor u beiden,
Waarmee ge mij gigantisch zoudt verblijden...

MIRANDA (*onderbreekt hem, sussend, betuttelend*)

Papoe...?
Dat komt in orde: we gaan u zo rap
Als mogelijk tot bompa bombarderen.

FERDINANDO (*even sussend*)

Da's geen probleem — klein' moeiteke, voor ons!

PROSPERO (*kucht*)

Ik was veeleer van plan om u te smeken
Nog niet de vrijen teugel te verlenen
Aan wat men 'de geneugten' noemt — 'des vlezes'...

MIRANDA (*ietwat verschrikt*)

Pardon? (*tot Ferdinando*)
Heb ik hem iet verkeerd gezeid?

FERDINANDO

Ik peins dat uw papoe met die 'geneugten'
Bedoelt wat soms ook 'minnekozen' heet.

MIRANDA

Hoe: 'minnekozen'? Ah: dát! (*knipoog*)
 'Mínnekozen' —
 Gelijk of dat ze zeggen in den Bijbel,
 En zo... Maar waarom dan precies, papoe?
 Gegoven is gegoven, en geef toe:
 We hebben al een hele dág gewacht!

FERDINANDO

Omdat er voor een happy end, mijn kind,
 Nog te veel vetes zên, en losse draden.
 (*tot de onzichtbare Ariël*)
 Door al d' emotie zên ik dat complot
 Compleet vergeten, van die Kalibaan
 En zijn trawanten — wat doen we daaraan?
 (*tot de dansende wezens*)
 Het is al goed! Ge moogt verdwijnen, nu!
 Áf. Bolt het af!

(*muziek stopt nu pas; de wezens verdwijnen
 met een bevreemdend, hol gedaver*)

FERDINANDO (*tot Miranda*)

Amai. Uw vader schiet
 Precies in een Franse colère.

MIRANDA

Nooit
 Heb ik hem zó razend kwaad gezien.

PROSPERO

Het spijt mij, kinderen — ge zijt wat van
 Uw melk, zelfs wat benauwd... Niet doen. Zijt blij.
 Het duurt niet lank meer, nu. Deez' spel loopt op
 Zijn eind. Die wezens van daarjuust? Dat zên —
 Behalve dierbare kompanen — ook...
 Fantasmen... Rollen... Wanen, slechts gesmeed
 Uit vluchtige materie. Slechts fantomen
 Die in het ijle — húp! (*vingerknip*) —
 kunnen verdwijnen...
 Dat hebben ze gemeen met pronkpaleizen,
 Pompeuze tempels, torens van ivoor
 En wolken, ja den aardbol zelf, en al
 Wat hem bevolkt. Ook die gaan ooit ten onder.
 Verdampend zonder spoor, vervliegend lijk
 De lege schijnvertoning die ge zaagt...
 Wij mensen zên een hemd van 't zelfste laken:
 Nen droom! En ons klein leven is maar ne
 Moment van kort ontwaken, tussen slaap
 En slaap... Jazeker, 'k heb mij kwaad gemaakt —
 Verexcuseert mij, hebt geduld, mijn brein
 Is warrig en versleten, maar bekommernis
 Van twee zo'n jonge honden is niet nodig.
 Gaat, als ge goesting hebt, wat rusten in
 De hut! Ik maak een toerken in den hof,
 Om mijn gemoed wat te kalmeren — ja?

MIRANDA (*aarzelend*)

Als gij dat per se wilt?

FERDINANDO (*verliefd naar Miranda kijkend*)

Waarom ook niet?

MIRANDA (*verliefd naar Ferdinando kijkend*)

Tot straks!

FERDINANDO (*tot Prospero*)

En neemt uw tijd! (*af, met Miranda*)

PROSPERO (*kijkt de dartele jongeren na*)

Ariël? Snel:

Vertelt waar ge die schelmen achterliet!

2. DE JACHT IS OPEN

Nog steeds vóór de hut.

ARIËL

Ze waren poepeloerezat. Zo krikkel
 Dat ze de wind verweten dat hij in
 Hun smoel dierf blazen, en de grond een stamp
 Verkochten omdat hij hun voeten streelde...
 Ze bleven, tegelijk, op iet op uit!
 Maar bij de eerste noot al die ik speelde,
 Spitsten ze lijk ne wilden hengst hun oren.
 Hun ogen puilden uit, hun neuzevleugels
 Trilden — kop achterover snoven ze
 Lijk of ze mijn muziek wel konden rieken.
 Zo volgden ze, betoverd, mijn gejjengel:
 Een kudde kalveren, en ik de stier.
 Door distelvelden, doornen, brem en bramen,
 Die hen met schrammen krasten, kop tot kuit.
 Tot slot bracht ik ze naar de modderpoel
 Achter uw hut. Daar krabben ze nu rond,
 Tot aan de kin in drab en drek en stront...

PROSPERO

En allemaal dankzij die Kalibaan!
 Dien onverbeterlijken duvel wiens
 Natuur niet vatbaar is voor onderricht...
 Al mijn efforts, zo goedbedoeld: voor niks!
 Voor galg en rad! Zijn lijf wordt met het jaar
 Nog walgelijker, zijn verstand verkankert...
 Ik zal ze matrakkeren, alle drie,
 Totdat ze om hun moeder janken... Rap:
 We gaan die dieven schoon betrappen! Haalt
 Mijn fleurigste kostuums en attributen
 En hangt ze hier als lokaas aan den draad...
 (*gaat wat afzijdig staan*)

KALIBAAN (*nog in de coulissen*)

Loopt zachtjes, dat die ouwe blinde muis
Geen stappen hoort. We zên haast bij zijn huis!

STEFANO (*idem*)

't Is u geraaien, Kap'tein Groemel! Want die
tover-elf van u? Die zogenaamd onschuldig was?
Die heeft ons fameus op stoepekes getrokken.

DRINCULO

Ik stink van voor tot achter naar de peêrdenpis,
waar mijne neus niet wreed content mee is.

STEFANO

En die van mij nog minder...!

*(Ariël is al terug en hangt de kostuums en attributen
aan de waslijn op)*

STEFANO

Dus past goed op, Kap'tein Groemel! Probeer
mij niet opnief een kloot af te trekken.

DRINCULO

Dat is met zijn voeten óók zo: hij is den enige
die daarmee mag spelen.

STEFANO

Zijt maar zeker!

KALIBAAN (*op, gevolgd door Stefano en Drinculo; sist, sust*)

Geliefde keuning, laat mij nú niet vallen!
Hebt wat geduld, de buit die ik u bied
Zal al onze malchance vergoeden. Klapt
Alleen wat zachter, 't is hier stil gelijk
Bij middernacht...

DRINCULO (*luid*)

Gij hebt goed klappen — ons kruikske ligt wel
op den bodem van die modderpoel.

STEFANO

Da's meer dan schande en malheur in één, dat is
ne pert'totale! Veel erger dan wat natte kleren.

DRINCULO

En allemaal door die mottige tover-elf met
zijn mondmuziekske.

STEFANO

Nen trekzak!

DRINCULO

Een mondmuziekske!

STEFANO

Kom: ik haal ons kruikske terug, al moet ik
tot over mijn óren in den beir.

KALIBAAN (*wel nog fluisterend, om zich heen spiedend*)

Verheven vorst: blijft kalm — blijft hier! Voilà:
Daar is ze dan! De hut... En daar: de deur!

Forceert ze stillekes... Verricht uw plicht...

De goeie misdaad die voor eeuwig van
Deez' eiland úw bezit zal maken... En
Van mij uw knecht... Uw trouwe slippendrager...
Uw Kalibaan, door dik en dun! (*buigt*)

STEFANO (*ook fluisterend*)

Oké! Mijn hand erop, Kap'tein! Ik voel verdorie
plots de moordgedachten al in mij naar boven
borrelen...!

DRINCULO (*spreekt zeer luid*)

Hé, keuning Stefano Den Eersten! Ziet eens hier?

KALIBAAN

Ssssst!

DRINCULO (*onverstoorbaar luid*)

Wat ne magnifieke garderobe dat er voor u klaar
hangt, hier aan dezen draad! (*haalt een bonte jas
van de lijn*)

KALIBAAN

Laat dat toch hangen, zot — dat zên maar vodden.

DRINCULO (*lacht*)

Dééz' marchandise? Prutsen van ne voddenboer?
Als iemand het verschil kent, dan zên ik het wel.
(poseert met de prachtige jas) Ziet eens, gasten?
'Weest welkom, keizer Drinculo!'

STEFANO (*gepikeerd*)

Doet die frak uit, Drinculo. Ik zweer het u:
die is van mij.

DRINCULO

Amai, mijne frak.

STEFANO (*dreigt met geheven vuist*)

Nee, mijne frak!

DRINCULO (*geeft de jas af*)

Oké, oké — hier is 'm al, gene paniek.

KALIBAAN (*tot Drinculo*)

Krijgt toch ne waterkop, onnozelaar!
Wat wilt ge met die rommel? Laat dat hangen!
(tot Stefano)
Doet eerst die moord. Als hij ons hoort daarvóór,
Slaat hij ons bont en blauw van kop tot teen
En kunnen wij voor voddebaal passeren,
In álle kleuren van de regenboog...

STEFANO

Hey, Kap'tein Groemel — dimt eens wat? (*buigt
voor de lijn*) Madam Den Draad! Dat daar — is dat
niet mijn 'gewaad'?

DRINCULO (*proest*)

Amai, nog niet! Ik heb nog nooit zo'n gewijd
gewaad geweten!

STEFANO (*slappe lach*)

Olala — ik vind het meer: gewaagd, gewiekt,
geweldig én euh...

DRINCULO

'Gewichtig'?

STEFANO

En zelfs — ziet hier: twee keren gewatteerd!

DRINCULO

Ja! Met fourrure van kornijnen en kamelen!

DRINCULO

Wilt gij ze niet?

STEFANO

Laat maar, ik zên allergisch aan kornijnen. (*rukt
ander kledingstuk van de lijn*) Hé, Kap'tein Groemel?
Doet mee, jong! Plakt wat colle-tout aan uw
vingers en pakt wat u bevat.

KALIBAAN

Geen bal wil ik. Verprutst uw tijd niet!
Hij zal ons doen veranderen in ganzen,
In apen, met die brede, platte koppen...

STEFANO

Als g'uw armen in geen mouwen wilt steken,
steekt dan uw handjes út de mouwen. Hier!
(*duwt Kalibaan hemden en broeken in de armen*) Draagt
die al naar de grot waar dat mijn wijnvat staat.
Vooruit! Of 'k smijt u uit mijn keuninkrijk.

DRINCULO

Deez' ook.

STEFANO

Deez' ook!

(*er klinkt lawaai als van een drijfflacht; de wezens verschijnen
weer, als honden die Stefano, Drinculo en Kalibaan opjagen;
ze worden aangevuurd door Prospero en Ariël*)

PROSPERO

Pakt ze, Sjarel — pakt de beestjes!

ARIËL

Daar loopt er nog één, Bobbie! Pakt hem!

PROSPERO

Pakt ze, Sloeber, Suuske, Zwabber — bijt ze,
zet uw tanden in hun gat!

ARIËL

Goed zo, Guustje: bijt erin!

PROSPERO

(*kijkt de gevluichte Kalibaan, Drinculo en Stefano na*)
Zorgt dat mijn kwelduvels hen ranselen
Van kop tot teen, totdat ze meer gevlekt zên
Dan een giraf met niets dan blauwe plekken.

ARIËL (*lacht*)

Ziet ze lopen, hoort ze janken!

PROSPERO

Laat ze maar duchtig afzien, alle drei...

Nu heb ik elke vijand in mijn macht.

Mijn taak is ei zo na volbracht, en gij

Zult weldra van uw vrije vlucht genieten.

Staat mij nog éfkens bij. Dan moogt ge gaan.

(*Ariël af; Prospero trekt zijn 'toverfrak' weer aan*)

V I J F D E B E D R I J F

1. HERENIGING

Nog steeds voor de hut van Prospero en Miranda.

PROSPERO *(trekt met zijn staf een cirkel in het zand)*

Gij alvermannen en kobolden, die
Bij maanlicht cirkels pletten in het graan...
Gij elfen — baas van berg en beemd en bos...
Gij feeën — die met lichte voet, van eb
Naar vloed naar eb, in eindeloze deining,
Een sarabande met de branding dansen...
Gij pinkelkes en repelsteeltjes, die
Bij nacht en ontij paddenstoelen kweken...
Gij draken, droezen, heksen, hellevorsten...
Gij geesten, spoken, schimmen, mallejannen...
Gij allen met wier hulp — de één al meer
Dan d'ander — ik de middagzon verduisterd heb...
Met wie ik milde wind heb opgeklopt
Tot woeste störm... Die zwarte hemels mee
Ten oorlog dwongen op een zwarte zee...
Die vuur en daver leenden aan mijn donder...
Wier bliksem beuk en berk deed splijten, den
En ceder af deed knakken en mij hielp
De bodem te doen sidderen en beven...
Die graven openspalkten lijk een mond
Totdat, op mijn bevel, de doden weer
Tevoorschijn sprongen uit de koude grond...
Welnu, aan iedereen van u: vaarwel.

Uw brute toverkracht zweer ik thans af.
Ik bid alleen, een lêste keer, om deez':
Wat hemelse muziek die mij moet helpen
Om mijn gegijzelden te wekken uit
Hun waan. De zinsbegoocheling dat zij
Bijna vergaan zên in de störm. Daarna
Breek ik mijn staf in twee. Ik zal hem in
De grond begraven, vele meters diep.
Mijn boeken zal ik in de zee verdrinken.
Nog dieper dan een sonde ooit kan zinken.

(eerst druppelsgewijs, dan steeds luider: bevreemdende muziek)

(Ariël op; gevolgd door Alfonso, die spastisch-gekeke gebaren maakt en begeleid wordt door Gónzalo; daarna volgen Sebastiano en Antonio, die eveneens waanzinnig lijken, gevolgd en met misprijzen bekeken door Adriano; ze betreden de cirkel die Prospero trok en staan daarin vervolgens als versteend)

PROSPERO *(tot het publiek)*

Als onze geest gebroken is... Wat zal
Hem spalken? Hem met troost en liefde zalven?
Muziek! Zo heet de beste ziekenzuster.
De streling van haar klanken biedt genezing,
Brengt heling door verheven harmonie...

(loopt in de cirkel langs de 'gevangenen')

Mijn toverkracht verwatert mondjesmaat...
Gelijk de nacht door ochtendzon geleidelijk
Wordt overrompeld en tenietgedaan —
Zo keert ook traag hun wijsheid weer. De smoor
Van de verdwazing die hen heeft bedweld,
Wordt weggeblazen door hersteld besef...

(direct tot de 'gevangenen', een per een)

U, Adriano, leg ik niks ten laste.
Ge zijt niet erg beginselvast, maar moge
De rest van uw bestaan vervuld zên van
Geluk, vertier en wijn van prima jaren...

Mijn beste Gónzalo! Rechtschapen vent.
Weer oog in oog met u raak ik ontroerd:
Gij waart mijn redding, toen ik werd ontvoerd...
Uw goedheid wordt met woord en daad beloond.

Maar gij, Alfonso? Gij hebt — wreed en bruu —
Mijn kind en mij mishandeld. Met uw bruur,
Sebastiano, als trawant. Daarvoor
Heb ik u alle twee gekweld met spijt.
En vrees voor 't zweêrd van de gerechtigheid.

(tot Antonio)

Nu gij, mijn vlees en bloed. Mijn eigen bruur,
Die in uw blinde zucht naar macht en roem
De wet verbrak van afkomst en compassie...
Die zelfs uw keuning wou vermoorden, mét
Sebastiano — die twee keer het zuur
Van wroeging in zijn binnenste voelt branden...
Welaan: ik schenk u alle drie vergeving,
Al hebt ge tegen de natuur gezondigd.

(tot het publiek)

Nu almaar sneller wordt hun denken helder.
Het strand van hun verstand, nog vuil, nog modderig,
Wordt snel door hun bewustzijn overspoeld...
Maar geen van hen die mij herkent lijk ik
Nu zên! Mijn beste Ariël? Haalt rap
De muts, het zweêrd, de mantel. Deez' kledij
Smijt ik opzij. Ik toon me aan hen lijk

Ik was, destijds: den hertog van Milaan.
(Ariël helpt Prospero bij het aankleden)
 Wreed missen zal ik u, mijn lieve Ariël...
 Vreest niet... Uw vrijheid is nabij. Volbrengt
 Alleen dat ene nog dat ik u vroeg.
 Allee toe!

ARIËL

Oké, dan.
 Ik schiet als weerlicht door lucht en zên
 In minder dan een vingerknip terug. *(af)*

PROSPERO *(tot Alfonso, die nu geheel onttoverd is)*

Alfonzo, vorst van Napoli! U ziet
 Het goed: tot u spreekt Prospero, den uit
 De weg geruimde hertog van Milaan.
 Ik kus u, als bewijs dat ik besta
 En heet u allen hier van harte welkom.
(omhelst Alfonso)

ALFONZO *(vernard en geschokt)*

Zijt u het zelf, of toch nen tovertruc
 Die mij bedot, lijk zich hier méér voltrok?
 Bij God! Ik voel uw pols, uw vel is warm...
 U zijt van vlees en bloed! Nu ik u zie,
 Geneest op slag de woede in mijn geest —
 Waar waanzin, vrees ik, lank verbleef... U zijt
 Geen droom? Dan is u onrecht aangedaan!
(omarmt Prospero)
 Uw hertogdom geef ik terug, vergeef
 Mij wat ik heb misdaan... Hoe is deez' mogelijk:
 Dat Prospero nog leeft en voor ons staat!

PROSPERO *(omhelst Gónzalo)*

Mijn goede, oude vriend! Ik trek u met
 Plezier aan mijn gilet. Niet één persoon
 Steekt u in trouw en warmte naar de kroon.

GÓNZALO

Ik durf niet zweren of, wat hier gebeurt,
 Ook waar kan zên!

PROSPERO

De toverkracht die op
 Deez' eiland heerst, is nog niet uitgewerkt.
 De grens van schijn naar zijn verspringt soms nog.
 Maar niettemin: weest welkom, ál mijn vrienden!
(terzijde, tot Sebastiano en Antonio)
 Maar gij hier, dapper duo? Als ik wou,
 Bracht ik de keuning aan 't verstand wat voor
 Verraaiers gij wel zijt. Maar ik zal zwijgen.
(specifiek tot Antonio)
 Zonder te rotten kan mijn mond u niet
 Meer noemen als mijn bruur, gij zijt een beest
 Geweest — en toch vergeef ik al uw zonden.
 Ik eis alleen mijn hertogdom retour —
 Zonder gezever of geouwehoer...

ALFONZO *(onderbreekt het onderonsje)*

Houdt op met konkelfoezen en vertelt
 Ons, Prospero: hoe zijt u hier beland?
 En hoe hebt u ons weergevonden? Wij,
 Die vóór deez' strand gezonken zên, waarbij
 Mijn zoon verloren ging, mijn Ferdinando —
 Aan hem te denken kwetst mij lijk een mes...

PROSPERO *(onderbreekt hem)*

Verloren? Heer:
 Staat toe dat ik mijn deelneming betuig!

ALFONZO

Bedankt, maar mijn verlies is onherstelbaar.
 Een wonde die niet door De Tijd geneest.

PROSPERO

Dan doet gij, met respect, De Tijd tekort.
 Geduld heeft mij gebaat, toen ik lijk gij
 Gebukt ging onder kolossaal verlies.

ALFONZO

Welk leed hebt u verduurd? Wanneer, door wie?

PROSPERO

Recent — en bijna een kopie van u!
 Ik heb alleen geen kind op overschot
 Lijk gij, dat u kan troosten, ook al is
 Het dan van ver... Ik zên mijn dochter kwijt!

ALFONZO

Een dochter, gij? O God! Leefden ze toch
 Maar alle twee in Napoli, gekroond
 Als vorst en keuningin, als één gezin!
 Ik wisselde van plek met mijne zoon —
 Direct — en kroop zelf in zijn modderbed...
 En hoe werd u dat arme kind ontruk?

PROSPERO

Dat ging nog rapper dan ik had gedacht:
 Eén ogenblik? Ze ging al overstag!

ALFONZO *(echt smartelijk)*

Ook door die störm? Ook onherroepelijk?

PROSPERO *(gespeeld smartelijk)*

Daar is geen lievemoderen meer aan:
 Ik zên haar kwijt! Verloren voor altijd!
(plots nuchterder)
 Maar soit: genoeg gelamenteerd over
 Mezelf... Ik zie dat alleman intussen
 Voldoende bij zijn zinnen is gekomen
 En niet meer twijfelt aan zijn ogen of
 Zijn oren... Ja! Deez' is dus Prospero,
 Die voor u staat! Verjaagd uit eigen stad,
 Op zee gedumt, in een kramakkel wrak
 Na schipbreuk in deez' paradijs beland,
 Waarover ik de plak heb mogen zwaaien...
 De rest van het relaas houdt ge tegoed,

In geur en kleur en te gepasten tijde —
Deez' eerste weerzien vraagt om ander protocol.

(weids gebaar, de omgeving tonend)

Weest welkom, heren! Hier, in deze hut,
Houd ik mijn hof. Ik heb geen overdaad
Aan dienaars, evenmin aan onderdanen —
Maar smijt gerust een blik in mijn paleis!

(tot Alfonso)

Ik kreeg mijn hertogdom opnief cadeau?
In ruil geef ik een schat die schoner is
En u gegarandeerd nog meer verblijdt:
Ziezo!

*(trekt het gordijn voor de deur weg; Miranda zit bij
Ferdinando op de schoot, terwijl ze zogezegd schaakespelen)*

MIRANDA *(merkt niet dat ze worden bekeken; overdreven flirterig)*

Mijnheer de Prins! Deez' moogt ge toch niet doen —
Ge zit te poteren aan ál mijn stukken...

Ferdinando *(idem)*

Liefste Prinses! Gij zit toch ook fameus
Te koteren aan mijne dikste toren?

MIRANDA *(verliefd kusje)*

Gij mocht de wereld zelf bedotten — nóg
Ging ik voor al uw dreigcomplotten plat...!
(ze kussen en bepotelen elkaar innig)

ALFONZO

Is deez' opnief zo'n drogbeeld van uw eiland?
Mijn ene zoon verlies ik dan twee keer...

GÓNZALO

Deez' is de moeder van alle mirakelen!

ADRIANO *(met de ogen rollend)*

Zijn móeder?
(tot Prospero) Sorry hoor, dien ouwe mens
Heeft nog wat walmen hangen in zijn hersens.
(luid, tot Gónzalo, als was die gehoorgestoord)
Da's Ferdinando! Met een meiske dat,
Te zien aan haar coiffure, nooit buiten komt!

Ferdinando *(merkt nu pas de anderen op)*

De zee is wreed, maar soms kent ze genade:
Onnodig heb ik haar vervloekt...

(staat op, knielt en zegt ter verklaring tot Miranda)

Mijn vader!

ALFONZO

Als regen een bewijs van zegen was?
Ik zou van blijdschap om een zondvloed smeken,
Gestort op onze beider koppen... Staat
Toch recht! Vertelt hoe gij hier zijt gekomen!
(vader en zoon omarmen elkaar)

MIRANDA *(bekijkt alle nieuwkomers)*

Amai, zeg — ziet dat af: hoe appetijtelijk
Die nieve schepsels zên! Wat is ze schoon,

De mensheid! Heerlijk-nieve wereld, die
Zo gul z'n eigen vult met zulke wezens...

PROSPERO *(amper hoorbaar en alleen tot haar)*

Jaja — maar wacht tot ge ze béter kent...

ALFONZO *(tot Ferdinando)*

Wie is dat knappe kind? Is zij misschien
De weergodin die ons gescheiden heeft,
En nu weer samenbrengt?

Ferdinando *(lacht)*

Godin? Jawel!

Maar een die even sterflijk is als lief.
Het Lot — dien echte, ongerijmde God —
Kreeg klaar wat anders nooit gebeurd zou zên.
Wij botsten, puur per toeval, op elkander!
Ik vroeg haar hand — op raad wou ik niet wachten,
Van de verwekker die ik spoorloos waande...
Zij is de dochter van dien hertog daar,
Van wie ik al zoveel had horen klappen,
Zonder hem ooit te zien. Hij schonk aan mij
Een tweede leven. Dankzij haar — Miranda! —
Wordt hij voor mij nen tweede vader.

ALFONZO

Dan

Zal ik voor haar het zelfste zên — beloofd!
(omhelst Miranda)

ADRIANO *(ontroerd, applaudisseert)*

Bravo — bravo! Is deez' niet wonderschoon?

GÓNZALO *(ook ontroerd)*

Ik stond net nog verstomd, inwendig jankend —
Maar laat mij nu een woordeke placeren...

SEBASTIANO *(kreunend, tot Antonio)*

O nee — ook dát nog!

ANTONIO *(zuchtend, tot Sebastiano)*

Hij begint eraan!

GÓNZALO

Ontsteekt een vreugdevuur dat bergen in
De schaduw stelt... En grift, met gouden letters,
In zuilen van arduin en alabaster
Dat deez' geschied is, in één oversteek:
Voor Claribella een gemaal in Tunis...
Een gade voor haar bruur, prins Ferdinando —
Terwijl, nochtans, hij gans verloren leek...
Een hertogdom retour voor Prospero,
Als wisselgeld voor deez' verlaten strand,
Waar dat ook elk van ons zijn eigen vond,
Toen geen van ons te goei zijn eigen wás.

ADRIANO *(weer ontroerd, applaudisseert)*

Bravo — bravo! *(tot Sebastiano en Antonio)*

Speecht hij niet wonderschoon?

ALFONZO

Miranda? Ferdinando? Geeft uw handen.
(houdt hun beider handen vast)
 Blijft altijd bij elkander. En laat ál
 Wie u geluk en vreugd misgunt, aan een
 Gebarsten hart van jaloezie creperen.

(Ariël op; gevolgd door de verbaasd kijkende capitano, serganto en matrozen)

GÓNZALO *(tot Alfonso)*

Mijn vorst —
 Ziet daar: er zên er nog gered van ons!

ADRIANO *(tot de serganto)*

Ik had het wel gedacht — ne neurk lijk gij
 Verzuipt niet, of 't moest zên in fluitjesbier.

ALFONZO

Wel? Kettters die op zee den duvel zelf
 Nog overboord zoudt vloeken? Hebt gij hier
 Aan land geen tong of tand meer in uw mond?

CAPITANO

Het beste niefs is dat wij onze vorst
 En zijn gevolg hier ongeschonden vonden.

SERGANTO

En dat uw schip, dat wij een ogenblik
 Geleden nog kapot en ongeschikt
 Bevonden voor de vaart, opeens gemaakt is!
 Weer dicht, robuust en opgetuigd — lijk of
 Wij voor 't éérst het ruime sop gaan kiezen.

(Ariël buigt naar Prospero, die ten antwoord zijn duim opsteekt)

ALFONZO

Maar hoe komt gij dan hier, met uw bemanning?

CAPITANO

Wij lagen dodelijk vermoeid te maffen...

SERGANTO

Waarvan — al slaat ge mij ter plekke dood...?

CAPITANO

Benedendeks gestapeld, neffenéén...

SERGANTO

Toen er opeens een wreed kabaal weerklonk!

CAPITANO *(geïrriteerd; tikt de serganto aan dat hij moet zwijgen)*

Gekrês, geblêr, gehuil — van kan niet meer...

SERGANTO

Geknêrs van tanden, 't rammelen van kettingen —
 Den ál, enfin, den ál!

CAPITANO

Wij schieten recht,
 Wij stórmen naar het bovendeck, waar dat we...

SERGANTO

Ons prachtig schip, mijn lief, weer ongerept
 Terugzien!

CAPITANO

Ongehavend, ongedeerd,
 Weer opgetuigd en properkes en fris...

SERGANTO

De capitano stond lijk zot te dansen!

CAPITANO

Ik niet alleen, 't werd iedereen te veel —
 Ik heb er zien staan janken als pagadders!
 Maar dan opeens — in 'een ik en een gij'...

SERGANTO

Ne flits, lijk in nen droom: we werden weg-
 Gerukt en machteloos naar hier gebracht!

PROSPERO *(terzijde, tot Ariël)*

Perfect, mijn' ruiskabuis! Nog één karwei,
 Ge weet dewelke! Dan laat ik u vrij.

(felle wind steekt plots op)

ALFONZO *(net als de anderen bang om zich heen kijkend)*

Maar wat is dát nu weer voor vreemd gedruis?

ADRIANO *(windvlaag wordt steeds krachtiger)*

Toch niet vaneir 't begin van weer een stórm?

ARIËL

Vaarwel, mijn meester, dank u wel. Vaarwel!

PROSPERO

Geniet ervan! De lucht is t'rug uw thuis!

(de wind valt plots weer stil)

ALFONZO *(in de nieuwe kalme)*

Zag iemand ooit een vreemder labyrint?
 Zo raar lijk dit? Niet de natuur, alleen
 Profeten kunnen deez' nog expliqueren...

PROSPERO

Alfonzo, goede vorst —
 Vermoeit uw hoofd niet met geprakkiseer.
 Er komt wel ooit een schoon moment waarop
 Ik tekst en uitleg zal verschaffen, tot
 Contentement van iedereen. Maar zijt
 Gij niet, in tussentijd, een paar galjaars
 Van uw gevolg vergeten? Ziet eens hier!

(Ariël alweer op: hij drijft Kalibaan, Stefano en Drinculo voor zich uit; alle drie beladen met gestolen kostuums en attributen)

STEFANO *(nog stomdronken)*

Ik, persoonlijk, zeg altijd: 'Niks voor mijn eigen,
 en alles voor een ander!' Want uiteindelijk komt
 alles neer op hoerenchance. Dus: courage,
 kameraad Groemel! Ge gaat ze nodig hebben.
 Courage!

DRINCULO (*idem; ziet plots de keuning en de anderen*)
Mannekes? Als mijn ogen me niet bedriegen,
dan staat ons hier iet supergraaf te wachten...

KALIBAAN (*tussen verbazing en angst*)
O Grote Setebos, God van de Maan:
Wat zên deez' voor prachtige geesten? Ziet
Hoe schoon mijn meester is! Hij gaat mij straffen...!
(*krimpt trillend ineen op de grond*)
Niet doen, ik smEEK u, laat mij leven, stop...!

SEBASTIANO (*lacht*)
Amai! Wat zên me deez' voor ding'es? Zên
Die ook te koop?

ANTONIO
Dien ene ziet eruit
Gelijk een octopus: een kop met niks
Dan armen.

SEBASTIANO
Ik zie nen tonijn met haar erop!

KALIBAAN (*kreunend*)
Stop, stop! Ik geef het op, 'k geef mij gewonnen...

ADRIANO
Hij kan zelfs klappen — wie had dat gedacht?

ANTONIO
Dat levert zeker een schoon prijske op!

SEBASTIANO
Maar wie zên die twee andere kastaars?

PROSPERO (*tot Alfonso*)
Beziet hun kostelijk kostuum! Geloof
Er iemand: 'Deez' hebben ze zelf verdiend?'
(*wijst op Kalibaan*)
Dat misbaksel zijn moeder was een heks,
En vroeger hier de heerseres. Zo sterk
Dat zij de maan bedwong als was 't een hond...
Die sprong van eb naar vloed, lijk of ze 't vroeg!
Van fel naar donker, lijk of zij 't bestelde!
Haar zoon, dat mormel uit de hel daar, heeft
Mij eerst beroofd en wilde mij dan dooddoen,
Geholpen door die idioten. Hij
Valt onder mijn beheer. Zijn assistenten?
De meelopers in zijn esbatterementen?
Die vallen onder úw gouvernement.

ALFONZO (*bekijkt de twee van dichterbij*)
Wie is dat — Stefano!

GÓNZALO
Uw sommelier?

ALFONZO
Met weer een stuk in zijne frak!

SEBASTIANO (*verbaasd*)
Wat — zát?

ANTONIO
Hij stinkt naar wijn!

ADRIANO
Waar haalt hij die vandaan?

ALFONZO
En Drinculo is ook ferm poepeloere.
(*tot Drinculo*)
Zeg vriend! Waar hebt ge zoveel drank gevonden,
Dat gij gedreien zo gepekeld zijt?

DRINCULO
Awel... Dat was uit noodzaak, zogezeid.

ALFONZO
Noodzaak?

STEFANO
Ah ja! Wat wilt ge — op zo'n exotisch eiland?
Met al die muggen en die strontvliegen en zo?

DRINCULO
En al dat vreemd eten? Niks dan ananas
en bananen!

STEFANO
Dat verteert niet, hé. Dus we moesten wel.

ALFONZO
Wat 'moest' er dan?

STEFANO
Awel! Een fondke leggen, tiens...

ALFONZO
Een 'fondke'?

DRINCULO
Voor alle valle veur!

ALFONZO
'Alle valle veur'?

STEFANO
Voor het geval dat er hier alléén maar ananas
en bananen zouden zên.

DRINCULO
Daar kan onze maag niet tegen, en mijn darmen
nog minder. Zodus!

ALFONZO
'Zodus'?

STEFANO
Altijd eerst een fondke leggen, mét alcool
— dan kunt g' het nachtje door!
(*valt van zattigheid om*)

STEFANO

Voilà! Een goed fondke leggen — mét alchool!
(*valt ook om*)

PROSPERO (*lacht*)

Allee! 'Een fondke leggen, met alchool...'
Tot zover de aanvaardingsspeech van wie
Mij op deez' eiland óók weer wou vervangen.

ALFONZO

Ze zullen hun bestraffing niet ontlopen.

PROSPERO

Niet doen, mijn vorst. Ik vraag voor iedereen
Pardon, mijzelf ook inbegrepen... Bon!
Laat ons nu weggaan, vrienden. Ons verhaal
Is uit. Er wacht ons in de baai een schuit,
Die sterker is en beter dan wanneer
Ze voor het eerst langst deze kusten voer.
Mijn lêste tovertruc bestaat hieruit.
Een kalme zee, gezwinde wind, en zeilen
Die bol staan van de zucht naar Napoli.
Daar wil ik van het feest getuige zên,
Dat onze teerbemimde kinderen
Verbindt. Daarna vertrek ik naar Milaan,
Waar ik van elke twee gedachten één
Zal wijden aan mijn graf. De andere
Besteed ik aan de liefde voor u allen...

(*tot het publiek*)

En zo. Voilà.

Verbroken is mijn tovermacht,
In ruil voor enkel eigen kracht.
Die stelt niks voor. Slechts u, niet ik,
Beschikt over het ogenblik
Dat ik geen hoofdrol in deez' oord
Meer speel, maar weer geheel behoort
Tot lief en leed van alledag.
Bevrijd van plicht, regie, gezag...
Ik dank u graag, indien ik mag.
Gedaan met trukén van de voor!
Het is voorbij. Gelijk het hoort.

(*breekt zijn toverstaf; tot het gevolg*)

Komaan: we gaan.

(*gaat af; Sebastiano en Antonio gooien elk een van
de dronkenlappen over hun schouder en gaan ook af,
samen met alle anderen, behalve Kalibaan*)

KALIBAAN

(*richt ongelovig het hoofd op; om zich heen kijkend*)

Wat nu? Ik zên alleen? Ze zên verdwenen!

(*hij zwaait ze na*)

Salut! Bye-bye, zwaai-zwaai: tot nooit meer ziens!
Ik zên alleen! Opnief alleen! (*danst*)

2. ÉPILOOG

KALIBAAN (*danst voort*)

Ik zên voortaan vaneir mijn eigen baas!
De keuning van mijn fruit, de god van mijn
Zoetwaterbronnen. Eindelijk verlost!
Niet langer door dien dwingeland gejust!
(*stokt, triest wordend*)
Waarom voel ik mijn eigen tegelijk
Verwaarloosd en bezwaard? Bestolen, zelfs
Verraaien? Waren ze maar nooit geland
Op onze stranden... Had ik ze maar nooit
Gekend... Ik heb door hen geleerd te haten!
Door hen: beseft wat buiten mij bestaat!
En 't ergst van al? Zo wreed mijn meester is,
Zo is het hém toch, die 'k het meeste mis...

DE GEEST VAN SYCORAX (*verschijnt*)

Maar mijne kleine fijne duts, dat ge
Daar zijt! Zo moogt ge toch niet denken? Ik
Zên er toch nog? Ik zal u nooit verlaten. (*omarmt hem*)
Mijn poepke, mijn lief sjoeke, piezeloeke! (*kust hem*)
Treurt niet om hen — ge moet hen eer beklagen!
Wat is dat dan, waar zij hun eigen naar
Verbannen? Een gewest van dode wetten.
Een schepping die geen schepping is. Een gat
Zonder magie, ontbloed van fantasie!
(*alle licht dooft langzaam, behalve een lichtkring op hen*)
En in de naam van wat! De 'nuchterheid'...? (*lacht*)
De 'rede'...? Recht-dat-krom-is, roem-die-stom-is...
Ze zoeken naar — ocharmen! — iet dat écht is.
Dat nooit bederft, verkleint, verdwijnt, verpulvert...
Iet dat zijn eigen laat bewaren voor
Altijd. Waar denken ze dat ooit te vinden?
Tenzij: op eilanden lijk deze! Laat
Ze gaan... Nooit zullen zij 't verstaan. Ze zên
De dupe van hun eigen angst. Alleen
Verbeelding, niet verstand, is ooit in staat
Om bergen te verzetten, stórmen te
Verslaan... Wat niet bestaat, bestaat het langst!
Lijk ik. Lijk gij. Mijn poezewoefke...

(*kust Kalibaan*)

Vergeet mij nooit.

Ik stá naast u,

Ik blíjf bij u.

En gij? Gij zijt

Zo schoon...

Zó.

Schóón.

(*black-out*)

DOEK

DE STÖRM

werd vormgegeven door Dooreman (Gent)

en door hem gezet in lettertypen

van de Storm Type Foundry.

De redactie was in handen van

Anni van Landeghem (Gent).

Het omslagbeeld is van Diego Franssens.

Ik dank hen alle drie, eens te meer, van ganser harte.

Het stuk wordt niet in boekvorm verspreid,

maar is gratis downloadbaar per tutte

le sorelle e i fratelli del mondo.

Wie wil mag er vrijelijk uit citeren, kort of lang.

Wie het stuk wil spelen, moet langs

de auteursrechtenorganisatie

Sabam passeren.

© 2023 Tom Lanoye

www.tuttifratelli.be

www.sabam.be

www.lanoye.be